

PKF Global

GELECEK NESİLLER İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR DÜNYA BIRAKMALIYIZ!

Doç. Dr. Banu Sezginer

pkfistanbul.com

Sayı: 9

GLOBAL
BAKIŞ,
YEREL
YAKLAŞIM!

PKF Global

İÇİNDEKİLER

07

YABANCI PARA ÜZERİNDEN ÜCRET ÖDENMESİ

Servet Kaba | İş, Sosyal Güvenlik ve Teşvik Danışmanlığı Bölümü / Yönetici Ortak

10

YURT DIŞINDAN ALINAN KREDİ FAİZİNİN VERGİLENDİRİLMESİ

Nevzat Şenses | Ortak, YMM

15

EUROBONDLARDAN ELDE EDİLEN GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİ

Kurtuluş Ozan Keser | Ortak, YMM

20

ŞÜPHELİ ALACAKLARDA DEĞİŞEN UYGULAMALAR

İbrahim Potur | Ortak, SMMM

25

ŞİRKETTE İRADENİN TEMSİLİ, YÖNETİM KURULLARI VE DOĞRU YOLU BULMA KONUSUNDA ROLLERİ

Dr. Kutalmış Emre Ceylan | Ortak | Yönetim Danışmanlığı

27

YURT DIŞINDA YERLEŞİK FİRMALARIN TÜRKİYE'DEKİ ÇALIŞANLARININ VERGİ VE SOSYAL GÜVENLİK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İbrahim Potur | Ortak, SMMM

32

ÜCRET ENFLASYON İLİŞKİSİ VE ASGARI ÜCRET TUZAĞI

Mehmet Erciyas | İş, Sosyal Güvenlik ve Teşvik Danışmanlığı Bölümü / Direktör

35

LİMİTED ŞİRKETLERDE SONRAKİ KANUNİ TEMSİLCİNİN VERGİ İNCELEMESİ İÇİN DEFTER VE BELGE İBRAZ ETMEMESİNİN ESKİ ORTAKLAR AÇISINDAN SONUÇLARI

Av. Levent Alpağut |

41

ENDÜSTRİ 4.0 İKEN DENETİMDE KAÇ SIFIR ÖNDESİNİZ?

Meltem Başar Güler | İş Mükemmelliği ve Kalite Müdürü

49

FİNANS MESLEĞİNDE UZMANLIK ALANLARI: BİREYSEL FİNANSTAN KURUMSAL FİNANSA

Doç. Dr. Sinem Derindere Köseoğlu | Bursa Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi

55

GELECEK NESİLLER İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR DÜNYA BIRAKMALIYIZ!

Doç Dr. Banu Sezginer

CONTENT

BÜTÜNLÜK

Başarımız; kolektif bütünlük, sinerji ve ekip uyumundan geçmektedir. Dürüstlüğü temel prensip edindiğimiz işlerimizin birlikte ve güçlü bir şekilde ilerlemesi için müşteri firmalarımıza güçlü bir destek sağlamaktayız.

YABANCI PARA ÜZERİNDEN ÜCRET ÖDEMESİ

Servet Kaba

İş, Sosyal Güvenlik ve Teşvik Danışmanlığı
Bölümü / Yönetici Ortak

Sürekli olarak küreselleşen ve dijitalleşen dünyada, dövizle ücret ödemeleri giderek yaygınlaşmaktadır. Kamu kesimi, şirketler ve işçiler arasında dövizle ücret ödemesi konusunda birçok tartışma yapılmaktadır. Dövizle ücret ödemesi, uluslararası iş ilişkilerinde büyük bir kolaylık sağlar. İşverenler, farklı ülkelerdeki çalışanlarına kendi para birimlerinde ücret ödeyebilir ve döviz kurları üzerinden ödemeleri gerçekleştirebilir. Bu, uluslararası şirketlerin iş yapma süreçlerini basitleştirecektir. Ancak özellikle 2008 yılından sonra dünya genelinde görülen kur dalgalanmaları; ücretlerin döviz kurlarındaki değişimlere bağlı olarak ciddi denilecek seviyede deşebileceği gerçeğini göstermektedir.

Yine, döviz kaynaklı ödemeler vergi açısından bazı karmaşıklıkları beraberinde getirebilir. Çalışanlar, gelirlerini farklı para birimlerinde alırken, vergilendirme süreci ve vergi oranları da değişebilir. Bu durum hem işverenler hem de çalışanlar için vergi yönetiminde ek zorluklar yaratabilir. Dolayısıyla dövizle ücret ödemek, uluslararası iş ilişkilerinde ve küresel pazarlarda faaliyet gösteren şirketler için önemli avantajlar sunar. Ancak, kur riski, vergi karmaşıklığı ve hukuki uyumluluk gibi dezavantajlar da dikkate alınmalıdır.

Konuyu mevzuat ışığında inceleyecek olursak: İş sözleşmesi, 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 8. maddesinde "iş sözleşmesi, bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafın (işveren) da ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan sözleşmedir" şeklinde ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra işçi ücretleri hakkındaki düzenleme, yine 4857 Sayılı Kanun'un 32. maddesinde yapılmıştır. Kanun maddesi uyarınca; ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak kural olarak TL ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenir. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak, yabancı para olarak kararlaştırılmış

ise ödeme günündeki rayice göre TL ile ödeme yapılır. Kanun maddesinden anlaşılacağı üzere işçi ve işveren tarafından düzenlenen iş sözleşmesinde ücretler, döviz cinsinden kararlaştırılabilir. 4857 Sayılı İş Kanunu uyarınca iş sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endekli olarak düzenlenmesi cevaz verilmiştir ancak 32 Sayılı Kararda yapılan değişiklik ile bu durum yasaklanmıştır. Şöyle ki;

13.09.2018 tarihinde Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 4. maddesine "Türkiye'de yerleşik kişilerin, Bakanlıkça belirlenen haller dışında, kendi aralarında menkul ve gayrimenkul alım satım, taşıt ve finansal kiralama dahil her türlü menkul ve gayrimenkul kiralama, leasing ile iş, hizmet ve eser sözleşmelerinde sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden ve dövize endeksli olarak kararlaştırılmaz." Hükmü eklenmiştir. Ancak ilgili kanuna istinaden yasak kapsamı tam olarak belirlenemediğinden ve 2018 yılında Türk lirasında yaşanan hızlı değer kayıplarıyla birlikte yeni düzenlemeler yapılmıştır. Yeni düzenlemeyle birlikte birçok alanda döviz kullanılması kısıtlı hale getirilmiş, hatta tamamen kaldırılmıştır. Ancak Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı şirketler ya da Türkiye'deki yabancı çalışanlar için durum farklılık göstermekte ve yabancı şirketler döviz üzerinden maaş ödemesi yapabilirken, yabancı çalışanlar ise iş sözleşmelerine "dövizle maaş alma" maddesi ilave ettirebilmektedir.

Kimler Dövizle Maaş Alamaz?

- Türkiye'de ikamet eden kişilerin, yurt dışında yerine getirilecek olan işler harcindeki iş sözleşmeleri,
- Türkiye'de ikamet eden kişilerin yurt dışında bulunan %50 ve üzerinde paylarının bulunduğu şirketlerin hazırlamış olduğu sözleşmeler,
- Danışmanlık, taşımacılık ve aracılık da dahil olmak üzere hizmet sözleşmelerinde, sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

Kimler Dövizle Maaş Alabilir?

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan, Türkiye’de ikamet eden çalışanlar,
- Ülkemiz sınırları dışında ikamet eden kişilerin Türkiye’de bulunan şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, doğrudan veya dolaylı olarak %50 ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketlerin taraf olduğu sözleşmeler,
- Türkiye’de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye’de sonlanan elektronik haberleşme ile ilgili hizmet sözleşmeleri döviz üzerinden yapılabilmektedir.

Kıdem Tazminatı Dövizle Ödenebilir Mi?

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi’nin 2021/909 E., 2021/6993 No’lu kararında ücreti döviz cinsinden belirlenmiş işçinin kıdem tazminatı hesaplamasının tavan gözetilerek döviz cinsinden yapılmasının isabetli olduğuna hükmedilmiştir. Kararda işçinin, döviz cinsinden ücret alırken kıdem tazminatının da döviz cinsinden aldığı ücreti dikkate alınarak hesaplanıp çalışana döviz cinsinden ödenmesinde bir engel olmadığı belirtilmiştir.

Kıdem tazminatı hesabı yapılırken, döviz olan ücretin TL cinsinden değeri kıdem tazminatı tavanını aşıyorsa, tazminat tutarının bu sınıra uygun olarak belirlenmesi gerekmektedir. Sonrasında aynı kur üzerinden döviz cinsine çevirilerek işçiye döviz olarak ödenebilecektir.

YURT DIŞINDAN ALINAN KREDİ FAİZİNİN VERGİLENDİRİLMESİ

Nevzat Şenses
Ortak, YMM

Giriş

Şirketler ithal edecekleri makine teçizat ve diğer malların alımında kullanılmak üzere genellikle söz konusu malları satın aldıkları özel firmalardan, kredi kuruluşlarından veya yurt dışındaki mukim ortaklarından kredi kullanmaktadırlar.

Özellikle ülkemizde yatırım yapan, üretim faaliyetinde bulunan ve büyüme odaklı yabancı kuruluşlar söz konusu yatırımın finansmanı için ortaklarından kredi alma yoluna gitmektedirler.

Yazımızda, Türkiye’de kurulu şirketlerin yurt dışı mukimi ortağından borç almak istemesi halinde karşısına çıkacak mevzuat ve mali yükümlülüklerini kurumlar vergisi, katma değer vergisi ve damga vergisi açısından değerlendireceğiz.

Kredi Kullanımına İlişkin Düzenleme

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar’ın 17’nci maddesi uyarınca, Türkiye’de yerleşik kişilerin yurt dışından kredi temin etmeleri, bu kredileri bankalar aracılığıyla kullanmaları kaydıyla serbesttir.

Kurumlar Vergisi Yönünden Değerlendirilmesi

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu’nun 3/2 maddesinde, Kanun’un 1’inci maddesinde sayılan kurumlardan kanuni ve iş merkezlerinin her ikisi de Türkiye’de bulunmayanların sadece Türkiye’de elde ettikleri kazançları üzerinden dar mükellefiyet esasında vergilendirilecekleri, 30’uncu maddesinde, dar mükellefiyete tabi kurumların Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratları üzerinden, bu kazanç ve iratları

avanslar da dahil olmak üzere nakden veya hesaben ödeyen veya tahakkuk ettirenler tarafından %15 oranında vergi kesintisi yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

2009/14593 sayılı BKK'nın 1.maddesinin (5) numaralı bendinde, her nevi alacak faizlerinden yapılacak vergi kesintisi oranları belirlenmiş olup söz konusu bendin; (a) alt bendiyle yabancı devletler, uluslararası kurumlar veya yabancı bankalardan ya da bulunduğu ülkede mutad olarak kredi vermeye yetkilendirilmiş olup sadece ilişkili bulunduğu kurumlara değil tüm gerçek ve tüzel kişilere kredi veren kurumlardan alınan her türlü krediler için ödenecek faizlerden yapılacak tevkifat oranı (katılım bankalarının kendi usullerine göre yurt dışından sağladıkları fonlar ve benzeri kaynaklar için ödedikleri kar payları dahil) % 0, (ç) alt bendiyle de diğer alacak faizi ödemeleri üzerinden yapılacak tevkifat oranı % 10 olarak belirlenmiştir.

Bu düzenlemeler ışığında, kredi veren yurt dışı mukimi firmanın, sadece ilişkili bulunduğu kurumlara değil tüm gerçek ve tüzel kişilere kredi veren bir kurum olması ve ilgili ülke mevzuatı gereğince banka veya kredi vermeye yetkili kuruluş olduğunun tevsiki şartıyla, bu kuruma ödenecek faizler üzerinden %0 oranında; aksi halde ise %10 oranında vergi kesintisi yapılması gerekmektedir.

Transfer Fiyatlandırması Yönünden Değerlendirilmesi

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 12'nci maddesinde belirtildiği üzere *"Kurumların, ortaklarından veya ortaklarla ilişkili olan kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılır."* hükmü yer almaktadır.

Bu doğrultuda, şirket ortaklarından ve ortaklarla ilişkili kişilerden bir takvim yılı içerisinde alınan borçların şirket öz sermayesinin üç katını aşan kısmı örtülü sermaye kapsamında değerlendirilecektir.

Yurt dışında mukim grup firmasından alınan kredinin örtülü sermaye olarak değerlendirilmesi durumunda, örtülü sermaye üzerinden kur farkı hariç, faiz ve benzeri ödemeler veya hesaplanan tutarlar, Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunlarının uygulanmasında, gerek borç alan gerekse borç veren nezdinde, örtülü sermaye şartlarının gerçekleştiği hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kar payı veya dar mükellefler için ana merkeze aktarılan tutar olarak kabul edilecektir.

Dar mükellef kurumlara yapılan kar dağıtımı genel olarak mevzuatımız uyarınca %15 oranında vergi kesintisine tabidir. Ancak, yurt dışındaki grup şirketinin bulunduğu ülke ile Türkiye arasında Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasının olup olmadığı kontrol edilmelidir, şayet bu çerçevede daha düşük oranda stopaj mümkün olabilmektedir.

Katma Değer Vergisi Yönünden Değerlendirilmesi

3065 sayılı KDV Kanunu'nun; 1/1. maddesinde; ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetlerin, 1/2. maddesinde, her türlü mal ve hizmet ithalinin KDV'ye tabi olduğu, 9/1. maddesinde; mükellefin Türkiye içinde ikâmetgahının, iş yerinin, kanuni merkezi ve iş merkezinin bulunmaması halinde, vergiye tabi işlemlere taraf olanların verginin ödenmesinden sorumlu tutulacağı, 17/4-e maddesinde, BSMV kapsamına giren işlemler ve sigorta aracılarının sigorta şirketlerine yaptığı sigorta muamelelerine ilişkin işlemlerinin KDV'den istisna olduğu hüküm altına alınmıştır.

KDV Genel Uygulama Tebliği'nin "**Banka ve Bankerlik İşlemleri**" başlıklı II-F/4.5.1 bölümünde;

Banka ve sigorta muameleleri vergisinin konusunu, banka ve sigorta şirketlerinin Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine aldıkları paralar oluşturmakta; bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine almış oldukları paralar da aynı verginin kapsamına girmektedir. Bu işlemler Kanunun (17/4-e) maddesi ile KDV'den istisna edilmiştir.

Türkiye'de BSMV'ye tabi tutulmamış olan yurt dışı kredi işlemlerinin mahiyet itibarıyla BSMV'ye tabi olan yurt içi bankacılık hizmetlerinden farksız olduğu açıktır. Dolayısıyla, yurt dışı kredi işlemlerinde de Kanun'un (17/4-e) maddesi hükmü uyarınca KDV hesaplanmaz. denilmektedir.

Söz konusu Tebliğ'in "**İkametgahı, İşyeri, Kanuni Merkezi ve İş Merkezi Türkiye'de Bulunmayanlar Tarafından Yapılan İşlemler**" başlıklı I-C/2.1.2.1 bölümünde ise tevkifata ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Dolayısıyla; yurt dışında yerleşik firmanın kredi verme işlemi/işlemleri dolayısıyla faaliyette bulunduğu ülke mevzuatına göre kredi kuruluşu olarak kabul edilmesi durumunda söz konusu işlem mahiyeti itibarıyla BSMV'nin kapsamında değerlendirileceğinden yurt dışı kredi kullanımı, Kanun'un 17/4-e maddesi gereğince KDV'den istisna olacaktır.

Kredi veren şirketin kredi verme işlemi/işlemleri dolayısıyla faaliyette bulunduğu ülke mevzuatına göre kredi kuruluşu olarak kabul edilmemesi durumunda ise kredi verme işleminin mahiyet itibarıyla da BSMV'nin konusu dışında değerlendirileceğinden kredi üzerinden hesaplanan faiz tutarları KDV Kanunu'nun 1/2. maddesine göre KDV'ye tabi olacaktır.

Faiz tutarları üzerinden hesaplanan KDV'nin ise Kanun'un 9. maddesi gereğince faiz ödeyen şirket tarafından sorumlu sıfatıyla 2 no.lu KDV beyannamesi ile beyan edilerek ödenmesi gerekmektedir.

Damga Vergisi Yönünden Değerlendirme

488 Sayılı Damga Vergisi Kanununun 1'inci maddesinde, bu Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisine tabi olduğu, 9'uncu maddesinde ise bu kanuna ekli (2) sayılı tabloda yazılı kağıtların damga vergisinden müstesna olacağı hükme bağlanmıştır.

Mezkur Kanuna ekli damga vergisinden istisna edilen kağıtların yer aldığı (2) sayılı tablonun "IV. Ticari ve medeni işlemlerle ilgili kağıtlar" başlıklı bölümünün (23) numaralı

fıkrasında, "Bankalar, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullanılacak kredilerin temini ile geri ödenmesi amacıyla düzenlenecek kâğıtlar"ın damga vergisinden istisna olacağı hüküm altına alınmıştır.

Bankalar ve özel finans kuruluşlarınca; kullanımına aracılık edilen kredilerin yurt dışı kredi kuruluşlarından sağlandığının belirtildiği durumlarda, kredi kuruluşunun yurt dışı kredi kuruluşu olup olmadığı konusunda karar verilememesi halinde, borç alan kuruluştan, kredi aldığı kuruluşun kendi ülke mevzuatına göre kredi vermeye yetkili kuruluş olduğunun, diğer bir ifadeyle, yurt dışı kredi kuruluşunun faaliyette bulunduğu ülke mevzuatına göre ödünç para verme işi ile uğraştığının, borç vermeye yetkili olduğunun tevsiki istenecektir.

Söz konusu tevsik işlemi için kredi veren kuruluşun kendi ülke resmi makamlarından almış olduğu, kredi kullanıma yetkili olduğuna dair belgenin, bu ülkede bulunan ülkemizin büyükelçilikleri veya konsoloslukları ya da ekonomi müşavirleri tarafından onaylanmış örneğini işleme aracılık eden bankaya ibraz etmeleri gerekmektedir.

Bu sebeple, yurt dışı mukimi firmadan kredi kullanımında, söz konusu firmanın ve kredi veren kurumun kredi vermeye yetkili kuruluş olduğunun tevsik edilmesi halinde, söz konusu kredi sözleşmesine damga vergisi istisnasının uygulanması mümkün bulunmaktadır.

Sonuç

Yurt dışı grup şirketlerinden kredi kullanımı, banka yahut kredi kuruluşlarına ödenecek olan faiz ve benzeri yükler olmadan, grup şirketinin sahip olduğu nakit fazlasının etkin kullanımını sağlasa da, söz konusu bu kredilerin, Kurumlar Vergisi Tevkifatı, Katma Değer Vergisi ve damga vergisi yükü taşıyacağı unutulmamalıdır.

KALİTE

İşlerimizi en yüksek standartlarımızda yürütüyoruz. PKF olarak ekimizin beceri düzeylerinin arttırılması ve müşterilerinizin işlerinin devamlılığını sağlayacak bir politika izliyoruz.

PKF olarak bizler kalitemizi taahhüt ediyoruz.

Eurobondlardan Elde Edilen Gelirlerin Vergilendirilmesi

Kurtuluş Ozan Keser
Ortak, YMM

Eurobondlar, devletlerin veya şirketlerin yabancı para birimi üzerinden satışa sundukları bir borçlanma aracı olup esasen yabancı para cinsinden ihraç edilen uluslararası piyasalarda işlem gören tahviller olarak ifade edilebilirler.

Yatırımcılar, Eurobondları satın alarak ihraççıya borç vermiş olurlar. İhraççı, belirli bir vade süresi boyunca yatırımcılara faiz ödemesi yapar ve vade sonunda ana para ödemesini gerçekleştirir. Eurobondlar, birincil piyasada ihraç edildikten sonra ikincil piyasada da işlem görür. Yatırımcılar, Eurobondları alıp satabilir ve vade sonunu beklemeksizin ana para ödemelerine kavuşabilirler.

Eurobond gelirlerinin vergilendirilmesi üç başlık altında incelenecektir;

- Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi
- İtfa Durumunda Vergilendirme
- Alım-Satım Kazancı

Eurobondlar, öteden beri Türkiye'deki bireysel yatırımcılar tarafından yoğun ilgi görmektedir. Bu yazımızda, eurobondlardan elde edilen gelirlerin bireysel yatırımcılar açısından vergilendirilmesine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi

Eurobondlardan elde edilen faiz gelirleri, vergileme açısından Gelir Vergisi Kanunu'nun 75'nci maddesi kapsamında elde edilmiş bir menkul sermaye iradidir. Eurobondlar vergi uygulaması bakımından "her nevi tahvil ve hazine bonusu" gibi olarak değerlendirilmektedir.

Eurobond faiz gelirlerinin vergilendirilmesi iki aşamalı olarak gerçekleştirilmektedir. İlk olarak kaynaktan vergi kesilmesi ikinci olarak da faiz geliri elde eden bireysel yatırımcıların söz konusu gelirlerini beyan yükümlülüğü değerlendirilecektir.

Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen Eurobond faiz gelirlerinde stopaj oranı %0'dır. Türkiye'deki özel sektör şirketlerinin yurtdışında ihraç ettikleri eurobondların stopaj oranları ise vadelerine göre değişiklik göstermektedir. Buna göre; vadesi 1 yıla kadar olanlardan %7, vadesi 1-3 yıl arası olanlardan %3, vadesi 3 yıl ve uzun olanlardan ise %0 oranında stopaj yapılmaktadır.

Türkiye'de finansal araçların vergilendirilmesine yönelik olarak 2006 yılında Geçici 67'nci madde ile yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu yeni düzenlemeye göre, Geçici 67'nci madde kapsamında stopaja tabi tutulan gelirler açısından genel olarak herhangi bir beyan yükümlülüğü bulunmamaktadır. Ne var ki, eurobondlar geçici 67'nci madde kapsamında olmayıp elde edilen faiz gelirlerinin menkul sermaye iradı kapsamında beyanı gerekmektedir.

Eurobondlar dahil menkul sermaye iratlarının toplam tutarının ilgili yıl için belirlenen beyan sınırını aşması (tarifenin ikinci gelir dilimi) durumunda tamamının yıllık beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir.

Eurobond faiz gelirlerinin, tahsil tarihi itibarıyla TCMB döviz alış kuru ile TL'ye çevirilerek hesaplanması gerekmektedir.

İtfa Durumunda Vergilendirme

Eurobondlar, döviz cinsinden ihraç edildikleri için, itfa tarihinde yatırımcılara ödenen tutar sadece ana para tutarı olacaktır ve alış tarihi ile itfa tarihi arasındaki dönem için oluşan kur farkı için herhangi bir vergileme söz konusu olmayacaktır.

Alım – Satım Kazancı

Geçici 67'nci madde kapsamına girmeyen eurobond satış kazançları, değer artış kazancı kapsamında vergilendirilecektir. Alım-Satım kazancı, eurobond'un TL cinsin satış bedelinden, TL cinsi alış bedeli ve varsa komisyon ve BSMV gibi giderler düşülerek hesaplanmaktadır. Burada altını çizmek istediğimiz husus da, itfadan farklı olarak ana paraya isabet eden kur farkının da kural olarak vergiye tabi olduğudur.

Bununla birlikte, anaparaya isabet eden kur farkının etkisinin giderilmesi amacıyla endeksleme adı verilen bir uygulama söz konusudur. Buna göre, alış bedeli alış tarihi ile satış tarihinden bir önceki ay Yİ-ÜFE oranında artırılacak ve bu şekilde alım-satım kazancının içerisindeki enflasyon farkı vergi dışı bırakılabilecektir. Şunu da belirtmek gerekir ki, endeksleme uygulamasının yapılabilmesi için Yİ-ÜFE endeks farkının %10'un üzerinde olması gerekmektedir.

Örneğin, 1 Mart 2018'de 50.000 USD bedelle alınan Eurobond 09 Haziran 2023'te 65.000 USD bedelle satıldığında;

Maliyet Bedeli TL : 189.985 TL (50.000 x 3,7997)
Satış Bedeli TL : 1.515.884,50 TL (65.000 x 23,3213)
Şubat 2018 Yİ-ÜFE: 328,17
Mayıs 2023 Yİ-ÜFE: 2179,02
Yİ-ÜFE Artış Oranı : 6,639912241
Artılacak Maliyet : 1.261.483,73 TL
Endekslenmiş Maliyet: 1.451.468,73 TL olacak ve
64.415,77 TL alım satım kazancı hesaplanacaktır.

Aynı yıl içerisinde, sahip olunan Eurobond veya benzer nitelikteki menkul kıymetlerin bir kısmının satışından kazanç bir kısmının satışından da zarar doğması halinde zararın kardan mahsubu mümkündür.

2006'dan Önce İhraç Edilen Devlet Tahvilleri ve Hazine Bonolarında Gelir İstisnası

Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 59'uncu maddesine göre; 26.07.2001-31.12.2005 tarihleri arasında ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonolarının faiz gelirleri ve elden çıkarılmasından sağlanan diğer kazançlar toplamının belli bir tutarı (2022 için 58.000 TL) gelir vergisinden istisnadır. Söz konusu istisna, özel sektör tahvillerini kapsamamaktadır.

İhraç Tarihinden Sonra Alınan Kuponlu Eurobondlarda Alış Bedelinin Tespit Edilmesi

257 Seri Nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nin 2.4.1.6 "Kuponlu tahvillerde alış bedeli" bölümünde aşağıdaki açıklamalarda bulunmaktadır;

"Kuponlu bir tahvilin satın alınmasında, işlemiş faizin bulunması halinde işlemiş faiz tutarı kupon alış bedeli, temiz işlem fiyatı (Temiz Fiyat=Sözleşme fiyatı-İşlemiş faiz) ise tahvilin alış bedeli olarak kabul edilir.

Bir tahvil için işlemiş faiz, temiz işlem fiyatı üzerine eklenmesi gereken ve son kupon tarihinden sonra tahvili elde tutma süresiyle orantılı kupon faizini ifade eder ve son kupon tarihinden valör tarihine kadar geçen gün sayısının kupon dönemi gün sayısına oranı ile ödenecek kupon faizinin çarpılması suretiyle hesaplanır."

Buna göre, işlemiş faiz tutarı ilk faiz gelirinden mahsup edilecektir.

Sonuç

Eurobondlardan elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi, bireysel yatırımcılar için önemli bir konudur. Bu makalede, Eurobond gelirlerinin vergilendirilmesi konusunda faiz gelirleri, itfa durumu ve alım-satım kazancı başlıkları ele alınmıştır.

Faiz gelirleri, Gelir Vergisi Kanunu'nun 75. maddesi kapsamında değerlendirilmekte olup, Eurobondlar da "her nevi tahvil ve hazine bonosu" kapsamında vergi uygulamasına tabi tutulmaktadır. Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen Eurobond faiz gelirlerinde stopaj oranı %0 iken, özel sektör şirketlerinin yurtdışında ihraç ettikleri Eurobondların stopaj oranları vadelerine göre farklılık göstermektedir.

Eurobondun itfadan önce satılması ise değer artış kazancı kapsamında vergilendirilmesini gerektirmektedir. Alım-satım kazancı, TL cinsinden satış bedelinden TL cinsinden alış bedeli ve giderler düşülerek hesaplanır. Kur farkının da vergilendirileceği bu durumda, endeksleme adı verilen bir uygulama ile enflasyon farkının vergi dışı bırakılması düzenlenmiştir.

İtfa yoluyla elden çıkarılan Eurobondlarda kur farkının vergi dışı bırakıldığı ifade edilebilir. Çünkü Eurobondlar döviz cinsinden ihraç edildiği için itfa tarihinde yatırımcılara ödenen tutar sadece ana para tutarını kapsamaktadır. Alış tarihi ile itfa tarihi arasındaki dönemde anaparaya ilişkin oluşan kur farkı için herhangi bir vergileme yapılmamaktadır.

Şüpheli Alacaklarda Değişen Uygulamalar

İbrahim Potur
Ortak, SMMM

İşletmelerin ticari hayatlarını devam ettirebilmeleri için ticari alacakların tahsili büyük bir önem taşımaktadır. Finansman sorunu ile mücadele ederken aynı zamanda alacakların tahsil edilmeme riski beraberinde ciddi olarak şirketlere finans sıkıntısı doğurabilir.

Özellikle de son zamanlardaki kredi kullanımının zorlaşması ile hesap tahsilatları büyük önem kazandı. Bir de bu zorluklarla mücadele içinde iken batak verilmesi vergi problemi de getirebilmektedir. Peki, nedir bu vergi problemi?

Vergi sistemimizde, ticari ve zirai kazançların vergilendirilmesinde tahakkuk ilkesi de geçerli olduğu için, ticari ve zirai faaliyetler kapsamında elde edilen ve tutar olarak kesinleşen gelir, tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın vergilendirilmektedir. Bu da tahsil olunamayan alacağın vergisinin ödenmesi anlamına gelmektedir. Önceki yıllarda böyle bir durumla karşı kalındığı zaman rakamın büyüklüğüne ve küçüklüğüne bakılmaksızın ticari alacak artık alınamayacak duruma geldiyse dava yoluna gitmek durumunda kalınırdı, bu da maddi anlamda yük doğurmaktaydı.

Mali idare bir düzenleme getirerek sınır belirlemiş olup, 7338 Sayılı "Vergi Usul Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 26.10.2021 tarihli ve 31639 sayılı Resmi Gazete'de; ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;

1) Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

2) Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar şüpheli ticari alacak olarak sayılmıştır.

Yapılan düzenleme ile 3.000 TL'yi aşmayan ("544 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği" ile 2023 yılı için dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük olan alacaklara ilişkin azami tutar 8.900 TL olarak belirlenmiştir.) alacaklar için dava veya icra takibi şartı aranmayacak olup, yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş şüpheli alacak karşılığı ayrılacaktır.

İşletme hesabına göre defter tutan mükellefler de bu uygulamadan yararlanabilecektir, denilmiştir.

Peki, bir ticari alacağın şüpheli hale gelip dava yoluna gidilmesi süreci nasıl olmalıdır? Şüpheli alacak düzenlemesi Vergi Usul Kanunu'nun (VUK) 323. maddesinde yer alıyor. Bu düzenlemeye göre, bir alacağın şüpheli alacak sayılıp karşılık ayrılabilmesi için, söz konusu alacağın; ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ilgili olması, dava veya icra safhasında bulunması ya da yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş olması ve teminatsız olması gerekiyor. Fakat bu durum Türkiye'de bulunan alacaklar için mümkün, ancak yurt dışı alacağın gider yazılması vergi kanunlarımızda yıllardır işletmeler açısından çözüme kavuşmamış bir problem.

Batak verip zarar etmekle de kalınmadığı gibi, bir de üzerine her dönem sonunda dövizli alacak olarak değerlendirilmek, kur artışı var ise kur farkı gelirinden ayrıca Kurumlar Vergisi de ödemek gerekmektedir. İhracat bedeli dövizlerin ülkeye getirilmesi zorunluluğu da kambiyo mevzuatı yönünden yine idareye bilgi verip, doğacak ceza ile mücadele etmek durumunda kalındı. Mali idarenin genel kuralı ise yurt dışı alacağının karşılık ayırıp gider yazılabilmesi için ticari alacağın bulunduğu ülkede icra takibi yaptırma şartı bulunmaktadır. Örneğin ticari alacağınız Hollanda mukimi bir firmada olsun, orada dava açacak bir Hollanda mevzuatını bilen hukuk bürosu ile anlaşmanız ve orada doğacak masrafları karşılamanız gerekmektedir. Ülkemizde bu durum maddi açıdan daha kabul edilebilir tutar iken, yurt dışında hukuk hizmeti ülkemize göre daha da pahalıdır. Alacağın tutarında daha fazla masraf etmek durumunda kalınabilmektedir. Hal böyle olunca da işletmeler bu durumda çaresiz kalıp, bilançolarını bozacak işlemlere veya çıkacak olan af kanunlarını beklemek durumunda kalıyor.

Konuya ilişkin özelgeler;

- GİB İzmir VDB'nin 08.01.2019 tarihli ve 67854564-105[6172]-E.11117 sayılı özelgesi
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı 3 Ekim 2018 tarih ve 881164 sayılı özelgesi

Aksi yönde kararlar;

- Danıştay 4. Daire 27 Mayıs 2010 tarih ve E:2008/399, K:2010/ 3271 sayılı kararı

Ne değişti?

Mali idare yurt dışı alacaklarının daha kolay gider yazılabilmesi için yakın zamanda vermiş olduğu bir özelge mevcut. Günüň değişen şartlarına, küresel ticarete yaşanan gelişmelere göre yeni bir değişikliğe gitmesi işletmeler açısından hem faydalı hem de yol gösterici olmuş oldu.

Bu özelgede konuya şöyle değinildi; *yurt dışı alım satım işleri nedeniyle düzenlenen sözleşmelerde, "herhangi bir ihtilaf halinde yetkili mahkeme ve/veya yetkili icra dairesinin Türkiye'deki mahkeme ve/veya icra dairesi olacağı" belirtilirse, yurt dışından tahsil edilemeyen bu alacaklar için Türkiye'deki yetkili mahkemelerde dava açılır veya yetkili icra dairesine müracaat edilerek takibe geçilirse, şüpheli alacak karşılığı ayrılması mümkün olabilir (GİB. İzmir VDB'nin 08.01.2019 tarihli ve 67854564-105[6172]-E.11117 sayılı özelgesi).*

Ayrıca ihtilaf halinde uygulanması gereken hukukun seğiminin yapılmadığı sözleşmelere konu ticari alacaklarını yabancı şirketlerden tahsil edemeyen şirketlerin Türk Mahkemelerinde dava açmış olmaları, bu alacaklar için şüpheli alacak karşılığı ayırabilmeleri için yeterli bulunuyor(GİB İzmir VDB'nin 08.01.2019 tarihli ve 67854564-105[6172]-E.11117 sayılı özelgesi).

Tabii bu aşamada firmaların sözleşme yapma açısından dikkat etmesi gereken önemli bir husus doğmuş oluyor, nedir bu husus? Sözleşmede, İhtilaf halinde yetkili mahkeme ve icra dairesinin mutlaka belirtilmesi. Tabii her ne kadar bu özelge işletmelerin elini rahatlasa da genel teamülde maliye katı tutulumunu devam ettirmekte.

Sonuç

Bize göre, Mali İdare'nin ihtilaf halinde yurt dışı firmanın bulunduğu ülkede dava açma mecburiyeti şartını değiştirmeli, yurt dışı alacaklarını tahsil edemeyen şirketlerin bu alacaklarına şüpheli alacak karşılığı ayırabilmelerine Türkiye'de imkan sağlamalı ve bulunması halinde icra daireleri tarafından dava muhatapı borçlunun konsolosluk üzerinden bildirim yapılabilmesi.

TUTKU

Gelişme
arzumuz çalışma
tutkumuzun
temelini
oluşturmaktadır.

Bizleri
müşterilerimiz ile
sürdürülebilir
başarıya götüren
işimize olan
saygımız ve
tutkumuzdur.

Şirkette İradenin Temsili, Yönetim Kurulları ve Doğru Yolu Bulma Konusunda Rollerini

Dr. Kutalmış Emre Ceylan
Ortak | Yönetim Danışmanlığı

Yönetim Kurulu, şirketin üst aklını oluşturan, muhtelif uzmanlık ve bakış açılarının bir araya toplandığı ve Türkiye'deki uygulama biçimleri itibariyle de danışma ihtiyacını da karşılayan kıymetli bir kuruldur. Dış etkilerin arttığı, piyasa şartlarının sürekli değiştiği, şirketlerin iş modellerinin, dijitalleşme yollarının sürekli sorgulandığı günümüz koşullarında “bağımsız üyelerle” desteklenmiş Yönetim Kurulları pek çok geliştirmenin ve “iyi yönetimin” teminatı haline geliyor. İşletme stratejilerini belirlemek ve doğru yolu bulmak konusunda yönetim kurullarının oynadığı rol oldukça kritiktir. İşte bu rolün bazı temel noktaları:

Para Kazandıran İş Modeli:

Şirketin karlılık dairesinin içinde kalmasına katkı sağlayacak işletme stratejilerini belirlemek, yönetim kurullarının en temel görevlerinden biridir. Yönetim kurulları, şirketin uzun vadeli hedeflerini göz önünde bulundurarak stratejik planlamayı yapar. Bunun için şirketin iç ve dış faktörlerini analiz eder, pazar trendlerini değerlendirir ve gelecekteki fırsatları ve riskleri belirler. Bu analizlere dayanarak şirketin rekabet avantajını güçlendirecek stratejiler geliştirir.

Risk Yönetimi:

İşletme stratejileri belirlerken, yönetim kurulları aynı zamanda riskleri de göz önünde bulundurmalıdır. Şirketler, birçok iç ve dış riskle karşı karşıyadır ve bu riskler, hedeflere ulaşmayı engelleyebilir. Yönetim kurulları, riskleri değerlendirir, önceliklendirir ve uygun önlemleri alarak şirketin uzun vadeli başarısını ve sürdürülebilirliğini sağlar. Bu süreçte, finansal riskler, operasyonel riskler, hukuki riskler ve itibar riskleri gibi çeşitli alanları dikkate alır.

Performans Değerlendirmesi:

Yönetim kurulları, işletme stratejilerini uygularken şirketin performansını değerlendirir ve izler. Performans değerlendirme, stratejik hedeflere ulaşma ilerlemesini değerlendirmeyi ve gerektiğinde stratejilerde değişiklik yapmayı sağlar. Yönetim kurulları, performans göstergelerini belirler, yöneticilerin performansını izler ve şirketin stratejik hedeflere ulaşmasını sağlamak için gerekli adımları atar.

Uzmanlık ve Çeşitlilik:

İyi bir yönetim kurulu, çeşitli alanlarda uzmanlaşmış üyelerden oluşur. Farklı disiplinlerden gelen yönetim kurulu üyeleri, şirketin farklı yönlerini daha iyi anlamak ve çeşitli perspektiflerden değerlendirmek için önemlidir. Bu da karar alma süreçlerine zenginlik ve derinlik katar.

Sonuç olarak, şirket yönetim kurulları, işletme stratejilerini belirleme ve doğru yolu bulma konusunda kritik bir rol oynar.

Yönetim kurullarının liderlik ve stratejik vizyonu, şirketin rekabet avantajını güçlendirir ve sürdürülebilir bir gelecek inşa eder.

Stratejik Ortaklıklar ve M&A (Birleşme ve Satın Alma):

Şirketler, büyüme stratejilerini desteklemek için zaman zaman stratejik ortaklıklar ve birleşme-satın almaları (M&A) düşünür. Bu tür kararlar, yönetim kurullarının liderliği ve stratejik vizyonu gerektirir. Yönetim kurulları, stratejik ortaklıkların ve M&A süreçlerinin şirketin uzun vadeli hedeflerine uygunluğunu değerlendirir, riskleri analiz eder ve bu kararları alırken hissedar değerini maksimize etmeyi hedefler.

Yurt Dışında Yerleşik Firmaların Türkiye'deki Çalışanlarının Vergi ve Sosyal Güvenlik Açısından Değerlendirilmesi

İbrahim Potur
Ortak, SMMM

Değişen dünya ve ekonomik şartlarında firmaların iş yaptırma şekli, çalışanlar için de iş veren tanımı da değişmektedir. Ayrıca pandemi sonrası gelişmiş ülkelerin faiz artış kararları, ülkemizdeki döviz kurlarının artışlar işçi, işveren maliyetlerini de oldukça etkilemektedir.

Bu açıdan bakıldığında genç nüfusunun olmasının etkisiyle Türkiye işçi maliyetleri bu açıdan cazibiyet kazanmaktadır. Peki, Türkiye'deki yerleşik çalışan kişilerin döviz cinsinden almış oldukları ücretleri ve elde etmiş oldukları gelirlerin avantajları ve dezavantajları nelerdir?

Vergi mevzuatı açısından;

Ücretin Tarifi

Madde 61

(2361 sayılı Kanununun 43'üncü maddesiyle değişen madde) Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (Mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun mahiyetini değiştirmez.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı ödemeler de ücret sayılır:

- 1 23'üncü maddenin 11 numaralı bendine göre istisna dışında kalan emeklilik, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;
- 2 Evvelce yapılmış veya gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan diğer menfaatler;
- 3 Türkiye Büyük Millet Meclisi, il genel meclisi ve belediye meclisi üyeleri ile özel kanunlarına veya idari kararlara göre kurulan daimi veya geçici bütün komisyonların üyelerine ve yukarıda sayılanlara benzeyen diğer kimselere bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;
- 4 Yönetim ve denetim kurulları başkanı ve üyeleriyle tasfiye memurlarına bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

- 5 3239 sayılı Kanunun 53'üncü maddesiyle değişen bent) Bilirkişilere, resmî arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler;

- 6 Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler.

(7103 Sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle eklenen bent; Yürürlük: 27.03.2018)7. Hizmet sözleşmesi sona erdikten sonra; karşılıklı sonlandırma sözleşmesi veya ikale sözleşmesi kapsamında ödenen tazminatlar, iş kaybı tazminatları, iş sonu tazminatları, iş güvencesi tazminatları gibi çeşitli adlar altında yapılan ödemeler ve yardımlar.

Gelir Vergisi Kanunu (GVK) 23'üncü maddesindeki 14/a bendinde geçen ifade şöyledir;

Ücretlerde

Madde 23

Aşağıda yazılı ücretler Gelir Vergisi'nden istisna edilmiştir:

“14. a) Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler;”

Anlaşılabacağı üzere Türkiye’de personel istihdam eden firmaların çalışanı elde ettiği ücret gelirleri, döviz olarak alınmak ve işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançlardan ödenmiş olmak şartıyla gelir vergisinden istisna edilmiştir.

Ayrıca GVK’nın 147 no.lu tebliğini incelediğimizde c maddesi bu konudaki şöyle bir bilgi içermektedir;

147 Seri No’lu Gelir Vergisi Genel Tebliği

Resmi Gazete Tarihi: 09/02/1986

Resmi Gazete No: 19014

1. Ücretlerde İstisnalar

c) Kanuni ve İş Merkezi Türkiye’de Olmayan Dar Mükellefiyete Tabi İşverenlerce Hizmet Erbabına Döviz Olarak Ödenen Ücretler :

“193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 23ncü maddesine 3239 sayılı Kanunun 42nci maddesi ile eklenen 14 numaralı bentte, “Kanuni ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretlerin gelir vergisinden müstesna olduğu hükme bağlanmıştır.

İstisna hükmünün uygulanmasında, aşağıdaki hususlara dikkat edilecektir.

- *İşveren sıfatıyla ücret ödemesinde bulunan kurumların, Türkiye’de herhangi bir kanuni merkezinin veya iş merkezinin bulunmaması gerekir. Türkiye’de kanuni ve iş merkezi olmayan kurumların ise tam mükellef oldukları devlette hangi statüyü taşıdıkları, tüzel kişiliklerinin bulunup bulunmadığı herhangi bir iktisadi işletmelerinin varlığı ya da yokluğu önem taşımayacaktır.*
- *Türkiye’de hizmet arzeden gerçek kişinin işveren sıfatıyla bağlı olduğu dar mükellef kurum, söz konusu kişiye döviz olarak ödediği ücretleri, doğrudan doğruya yurt dışında elde ettiği gelirden ayırıp vermeli, hiçbir zaman için Türkiye’de elde ettiği kazanç ile ilgilendirmemelidir. Bu çerçevede ücret erbabının Türkiye’de tam mükellef veya dar mükellef statüsünü taşıması hiçbir önem taşımayacaktır. Ödeme, yurt dışında elde edilen gelir üzerinden yapılacağı için, Türkiye’deki faaliyetler nedeniyle bu ücretler Gelir Vergisi Kanunu’nun 40ncı maddesi hükmüne göre gider olarak dikkate alınmayacaktır.*
- *İstisna hükmü 1 Ocak 1986 tarihinden sonra döviz olarak ödenen bu nitelikteki ücretlere uygulanacaktır.”*

GVK Madde 61’de ücretin vergi kanuna açısından ifadesi net olarak tanımlanmıştır. Ancak görüldüğü üzere, gerek GVK Madde 23, gerek ise GVK 147 no.lu tebliğde istisnai durumlar sayılmıştır. Kanunda belirtilen şartların tamamlanması ve önemlisi işçi-işveren ilişkisinin sözleşmeye dayalı kurularak istisnadan yararlanmak mümkündür. Yukarıdaki şartların karşılanmaması durumunda yabancı işverenden Türk vatandaşlarınca (Türkiye’de yerleşmiş sayılanlar dahil) elde edilen ücret geliri yıllık beyanname ile beyan edilecektir.

Sosyal Güvenlik mevzuatı açısından;

SGK mevzuatı açısından işçi işveren ilişkisi kurulması durumunda sosyal güvenlik primine tabi olacağı kesindir. Ancak 5510 sayılı kanundaki işverenler Türkiye’de mukim kişi ve kuruluşlar olduğu için, işverenin yurt dışında mukim olduğu hallerde bu kanun hükümleri uygulanması söz konusu değildir. Bu da işçi açısından sosyal güvenlik açısından bir dezavantaj oluşturmaktadır. Bu durumda çalışanlar sağlık hizmetlerinden faydalanmak alternatif çözümlere başvurabilir. İsteğe bağlı olarak sosyal güvenlik prim ödemek bu açıdan değerlendirilebilir.

4857 sayılı İş Kanunumuz Türkiye’deki yerleşik işçi işveren ilişkisini düzenledikleri için yurt dışında bulunan işvereni bağlayıcılığı yoktur.

Sonuç;

Yurt dışında yerleşik firmaların Türkiye’deki çalışanlarının vergi açısından avantajlı durumu olduğu gibi sosyal güvenlik ve iş sözleşmesi açısından dezavantajları bulunmaktadır. Çalışanlar SGK prim yönünden ve iş kanunu açısından mağduriyet yaşamamak için iş sözleşmelerini uzman kişiler ile yapılması tavsiye olunur.

ÜCRET ENFLASYON İLİŞKİSİ VE ASGARI ÜCRET TUZAĞI

Mehmet Erciyas

İş, Sosyal Güvenlik ve Teşvik Danışmanlığı
Bölümü / Direktör

Ücret, işçi için çalışmasının karşılığı olarak elde ettiği maddi getiri olması açısından, işletme için ise üretimin maliyetine direkt etki eden bir unsur olması açısından önemlidir. Ücret, geniş anlamda; *“insan emeğinin bir bedeli”*, genel anlamda; *“işletmelerin kar ve zararına bağlı olmayan, işveren tarafından emek sahibine ödenen, miktarı önceden belirlenmiş bir gelirdir.”*

Asgari ücret ise, Türkiye’de 50 yılı aşkın tarihiyle eski ve köklü bir düzenleme olarak çalışanların ve işverenlerin yanı sıra siyasal aktörlerin de gündeminde geniş yer tutan bir sosyal politika aracıdır. İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir. Ücretin en alt düzeyi olan asgari ücret hem toplumsal açıdan hem de ekonomik açıdan oldukça önemli bir yapıya sahiptir. Asgari ücret, yapısı gereği düşük gelirler için bir ücret koruması olması nedeniyle sosyal politikaların, ücretlerden alınan vergiler için önemli bir taban oluşturması nedeniyle maliye politikalarının konusunu oluşturmakta ve toplumun büyük bir bölümünü etkilemektedir.

Bunlara ek olarak, liberal ekonomik sistemlerde işverenler açısından oldukça önemli olup, kamunun da asgari ücret düzeyine doğrudan maliye politikası araçları ile müdahalesi söz konusu olduğundan süreç; aynı zamanda toplumdaki tüm üretim güçlerini doğrudan etkilemektedir. Ücretin en az düzeyi olarak tanımlanan asgari ücret; istihdam, gelir dağılımı, fiyatlar genel düzeyi, büyüme gibi makro ve mikro ekonomik değişkenler üzerinde yarattığı ekonomik etkileri nedeniyle de ekonomi politikaları açısından önemlidir. Aynı zamanda gelirin adil bölüşümü fonksiyonunu yerine getirebilmesi yönüyle toplumsal sorunlar üzerinde de etkileri söz konusudur.

Enflasyon ile ücret ilişkisi makroekonomik dinamikler açısından son derece önemlidir. Özellikle ücret ve fiyatlardaki artışların birbirini takip etmesi anlamına gelen ücret-fiyat sarmalının varlığı da enflasyonist ortamda tüm kesimler tarafından dile getirilmektedir.

Enflasyonun yükseldiği bir ortamda asgari ücretin artırılması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Ücretli kesimin satın alma gücünde ortaya çıkacak düşüşlerin ücret artırımlarıyla ayarlanması gerekmektedir. Bu, yalnızca ücretlinin desteklenmesi açısından değil aynı zamanda ekonominin canlılığını kaybetmemesi açısından da gereklidir. Çünkü satın alma gücünün sürekli düşmesi insanların taleplerinin düşmesine, bu da büyüme oranının düşmesine ve ardından işsizliğin yükselmesine yol açacaktır. Ancak tek etki ekonomi açısından canlılığın korunması olmayacaktır.

Asgari ücretin artışıyla birlikte diğer bütün ücretlerin buna paralel veya yakın oranlarda artırılması gerekir. Aksi takdirde çalışanların çoğu asgari ücret düzeyinde ücret alır hale gelir. Dolayısıyla asgari ücret, düşük gelirli çalışanları korumak ve adil bir çalışma koşulları sağlamak amacıyla uygulanmakla birlikte, asgari ücretin varlığı bazı durumlarda işçilerin karşılaştığı bir tuzağa dönüşebilir.

Asgari ücret tuzağı, özellikle enflasyonist dönemlerde asgari ücrette meydana gelen artışların aynı oranda diğer ücretlere uygulanmamasıyla birlikte ortaya çıkan ve genel ücret düzeyini asgari ücrete yaklaştıran bir olgudur. Yani asgari ücret, genel ücret düzeyini yükselten bir kaldıraç değil ücretleri asgari ücrete doğru sıkıştıran bir mengine görevi görmektedir.

Ücretlerin asgari ücrete yaklaşmasıyla birlikte yüksek ücretli işçiler aynı oranda ücret artışı sağlayamadığı için verim kaybı yaşayabilirler. Ya da beklediği ücret düzeyine ulaşamayan işçi, diğer tüm faktörler çerçevesinde işinden memnunken başka iş arayışına yönelebilecek ve toplam ekonomideki verim kaybı artmış olacaktır.

Ücretlerin asgari ücrete sürekli olarak yaklaşmasıyla birlikte ülke ekonomisi esasında güçlü bir tuzağa yakalanmış olacak; eğitim seviyesinin, deneyim ve beceri düzeyinin toplumda yarattığı kendini gerçekleştirme etkisi giderek azalacak ve eğitilmiş/donanımlı birey sayısında hızlı bir azalma görülecektir. Eğitilmiş ve deneyimli iş gücünün ülke ekonomisinde ve toplumdaki yerinin azalması üretim yöntemlerinde gerilemeye, verimsiz çalışmaya, sosyo-ekonomik dengesizliklere neden olacak ve sonuç olarak toplam çıktıda azalma meydana gelecektir.

Bundan daha önemlisi ise; eğitim, beceri ve deneyimin insani ihtiyaçlarını karşılamada bu kadar yetersiz olduğunu gören toplum üyelerinde meydana gelecek ümitsizlik, ekonominin orta ve uzun vadede girdiği büyük kara deliğin habercisi olacaktır. Çözüm ise popülist politikalarla hızla uzaklaşarak gerçekçi bakışla toplumun tüm kesimlerini en uygun düzeyde memnun edebilecek akılcı politikalar üretmektir.

TAKIM ÇALIŞMASI

Biz açık ve Şeffaf bir hizmet sunuyoruz. Amacımız müşterilerimize öğretici bir açıklıkla uzmanlık alanımıza giren her konuda destek olmak.

LİMİTED ŞİRKETLERDE SONRAKİ KANUNİ TEMSİLCİNİN VERGİ İNCELEMESİ İÇİN DEFTER VE BELGE İBRAZ ETMEMESİNİN ESKİ ORTAKLAR AÇISINDAN SONUÇLARI

Av. Levent Alpağut

Özet

Makalede, Limited Şirketin geçmişe dönük vergi incelemesi nedeniyle defter ve belgelerinin vergi müfettişlerince istenmesi üzerine defter ve belgeleri ibraz etme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde ortaklık sıfatı sona ermiş kişilerin kendi dönemlerine ilişkin sorumlulukları bulunup bulunmadığı hususu yargı kararları ışığında açıklanmaya çalışılacaktır.

I. Giriş

Makalemizde, yalnızca Limited Şirket ortaklarına değinilmiş olmasının sebebi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da yalnızca Limited Şirket Ortaklarının sorumluluğuna yer verilmesinden kaynaklanmaktadır.

Nitekim Danıştay 7. Dairesinin 20.01.2022 tarih ve E:2018/1129,K:2022/135 sayılı kararında, "...anonim şirketlerde şirket ortaklarının şirketin borçlarından dolayı herhangi bir sorumluluklarının bulunmadığı, ortak sıfatıyla davacı adına tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar verilmiştir." şeklinde verilen yerel mahkeme kararı onanmıştır.

Danıştay 3. Dairesinin 23.02.2022 tarih ve E:2019/793,K:2022/673 sayılı kararında, "...dava konusu ödeme emirlerinin düzenlenme nedeni olarak 6183 sayılı Kanun'un 35. maddesi gösterilmek suretiyle davacının anonim şirket ortağı sıfatıyla takip edildiği olayda, asıl borçlu şirketin limited şirket değil anonim şirket olması dolayısıyla davacının bu madde uyarınca sorumlu tutulamayacağı, hukuki dayanağı ortadan kalkan ve kesinleşmemiş alacağın cebren tahsili amacıyla davacının banka hesabına uygulanan elektronik haciz işleminde de hukuka uygunluk bulunmadığı gerekçesiyle ödeme emirleri iptal edilmiş ve e-haciz kaldırılmıştır." şeklinde verilen yerel mahkeme kararı onanmıştır.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 35. maddesinde, "Limited şirket ortakları, şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar. Ortağın şirketteki sermaye payını devretmesi halinde, payı devreden ve devralan şahıslar devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulur. Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulur." düzenlemesine yer verilmiştir.

Yargı mercileri kanuni temsilcilerin sorumluluğunu kusur sorumluluğu olarak değerlendirirken aşağıda ayrıntılarına yer verileceği üzere şirket ortaklarının sorumluluğu kusursuz sorumluluk olarak değerlendirmekte ve neticesinde eski ortakların ortaklıktan ayrıldıktan sonra defter ve belgelerin ibraz edilmemesi halinde kendi dönemlerine ilişkin sorumlu oldukları şeklinde karar vermektedir.

II. DEFTER VE BELGELERİN İBRAZ ZORUNLULUĞU

Türk vergi sisteminde genel itibarıyla kullanılan tarh yöntemi beyana dayalı tarh yöntemidir. Mükellefler bu tarh yönteminde beyan edecekleri vergiye ilişkin işlemleri için vergi mevzuatı uyarınca belge almak ve düzenlemek ayrıca bunları tasdik ettirilecek defterlere kaydetmek zorundadırlar.

Mükelleflerce tutulması gereken bu defter ve belgeler, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 256. maddesi uyarınca yetkili makamın ya da memurun istemi üzerine ibraz edilmek zorundadır. Bu yükümlülüğe uyulmamasının yaptırımını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 30/3. maddesinde re'sen tarhiyat, mükerrer 355. maddede özel usulsüzlük cezası, 359. maddede hapis cezası olarak belirlenmiştir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 30. maddesinin 1. fıkrasının 3. bendinde, "Bu kanunagöretutulması mecburi olan defterlerin hepsi veya bir kısmı tutulmamış veya tasdik ettirilmemiş olursa veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlara herhangi bir sebeple ibraz edilmezse," mükellef hakkında re'sen tarh yoluna gidileceği belirtilmiştir. Anılan maddeye dikkatle bakıldığında yalnızca defterlerin ibraz edilmemesi hali re'sen tarh nedeni olarak belirlenmiş ancak belgelerin ibraz edilmemesi bu bent uyarınca re'sen tarh nedeni olarak sayılmamıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar, kanunla kendilerine defter tutma ve belge düzenleme zorunluluğu getirilen mükellefler açısından geçerlidir.

III. ESKİ ORTAĞIN, DEFTER VE BELGELERİN İBRAZ EDİLMEMESİ HALİNDE SORUMLULUĞU

Uygulamada, iş emrine bağlı olarak vergi müfettişince, mükellefin faal olduğu dönemde defter ve belgeleri istenilmekte, ibraz ödevinin yerine getirilmemesine istinaden 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 30/3, 344 ve 359. maddeleri uyarınca tüm KDV indirimlerinin reddi suretiyle 3 kat vergi ziyai cezalı KDV tarhiyatı ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 355. maddesi uyarınca özel usulsüzlük cezası kesilmesi önerilmektedir. Buna istinaden mükellef adına bağlı olduğu vergi dairesi müdürlüğünce 3 kat vergi ziyai cezalı KDV tarhiyatı ve özel usulsüzlük cezası kesilerek mükellefe tebliğ edilmektedir. Mükellef tarafından 3 kat vergi ziyai cezalı KDV tarhiyatı ve özel usulsüzlük cezasına karşı dava açılmaması suretiyle kesinleşmesi ya da dava açılması üzerine mahkemeye defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle davanın reddine karar verilmesi, istinaf ve temyiz edilmemek ya da edilerek kesinleşmesi üzerine, mükellef adına ödeme emri düzenlenerek tebliğ edilmektedir. Mükellef tarafından ödeme emrine karşı dava açılmaması ya da dava açılarak reddedilmesi (istinaf ve temyiz süreçlerinin neticelenmesi) üzerine amme alacağının tahsili için mükellef hakkında mal varlığı araştırmasına gidilmekte herhangi bir mal varlığına rastlanılmaması halinde defter ve belgelerin ait olduğu yılda ortak olan ancak defter ve belgelerin ibrazının istenildiği dönemde ortak olmayan ortaklar hakkında da ödeme emri düzenlenerek söz konusu amme alacağının tahsili sağlanmaya çalışılmaktadır.

Yargı mercilerince, eski ortaklar adına, defter ve belge ibraz etmemeden kaynaklı olarak düzenlenen ödeme emirlerine karşı açılan davalarda özetle, ortak sorumluluğunun tahsil sorumluluğu olduğu, defter ve belge ibraz edilmemesi hususunda eski ortağın kusurunun bulunup bulunmadığının bir ehemmiyeti bulunmadığı belirtilmek suretiyle diğer şartların da yerine getirilmesi halinde söz konusu ödeme emirlerinin iptali isteminin reddine karar verilmektedir. Aşağıda bu kararlara yer verilmiştir.

Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulunun 07.10.2020 tarih ve E:2019/613,K:2020/1042 sayılı kararında, yerel mahkemenin, eski ortak adına düzenlenen ödeme emrine karşı açılan davada, “6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un 35. maddesinde yer alan düzenlemeye göre tahsili gereken kamu alacağının ait olduğu dönemde amme borçlusu şirketin paylarına sahip ortakların, bu dönemden sonra paylarını devretmiş olsalar da ortaklık sıfatına haiz olduğu dönemlere ilişkin kamu borçlarından sorumluluklarının kalkmasına olanak bulunmamaktadır. Dosyanın incelenmesinden, .../2007 tarihinde ticaret siciline tescil edilen ortaklar kurulu kararıyla asıl amme borçlusu şirkette ortaklık payına sahip olan davacının, .../2010 tarihinde ticaret siciline tescil edilen ortaklar kurulu kararıyla ortaklık payını devretmek suretiyle şirketten ayrıldığı anlaşılmaktadır. Şirketin 2008 ilâ 2011 yıllarına ait yasal defter ve belgelerinin ibrazına dair yazının, şirket müdürü ...’in eşine .../2013 tarihinde tebliğ edilmesine rağmen defter ve belgeler incelemeye ibraz edilmemiştir. Bunun üzerine şirket adına tarh edilen katma değer vergisi ile kesilen cezaların ödenmediği, değinilen kamu alacağının tahsili amacıyla şirket adına ödeme emirleri tanzim edildiği ve mal varlığı araştırılmasının yapıldığı ancak tahsil edilemeyeceği anlaşılacak davacı adına hissesi oranında dava konusu ödeme emrinin tebliğ edildiği anlaşılmaktadır. Olayda, ödeme emri içeriği kamu alacağının ait olduğu dönemde şirket ortağı olduğu sabit olan davacının sorumluluğu devam ettiğinden dava konusu ödeme emrinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.” gerekçesiyle verdiği iptal kararı onanmıştır.

Danıştay 4. Dairesinin 14.02.2022 tarih ve E:2018/3910,K:2022/723 sayılı kararında, “Limited şirket ortağının sorumluluğu, ortağın şirketekarsıkoymayitaahhütettiğiesassermaye paylarını ödemeye ilişkindir. Bu durumu sınırlı şahsi sorumluluk olarak tanımlamak mümkün olup, aynı zamanda kusursuz sorumluluk olarak da kabul edilmektedir. Hal böyle olunca bu sorumluluk aslında bir vergi sorumluluğu olmayıp, kimi Danıştay kararlarında da belirtildiği şekilde, tahsilat muhataplığı sorumluluğudur. Bir başka deyişle limited şirket ortağının, vergi alacağından olan sorumluluğu, tahsil ile ilgilidir. Bu nedenle, 6183 sayılı Kanunun 35. maddesinden doğan ve limited şirket ortaklarını, şirketten tahsiline olanak bulunmayan kamu alacaklarının ödenmesinden doğrudan doğruya ve payları oranında sorumlu tutan kural karşısında, tahsili gereken kamu alacağını yaratan vergilendirmenin ait olduğu dönemde şirketin paylarına sahip ortakların, bu dönemden sonra paylarını devretmiş olsalar da ortaklık sıfatının sürdüğü dönemlere ilişkin şirketin kamu borçlarından sorumluluklarının devam ettiği açıktır.” şeklinde karar verilmiştir

Danıştay 3. Dairesinin 20.01.2020 tarih ve E:2016/14608,K:2020/114 sayılı kararında,“Limited şirket ortaklarını, şirket tüzel kişiliği hakkındaki takip yollarının usulüne uygun biçimde tüketilmesine karşın şirketten tahsiline olanak bulunmayan kamu alacaklarının ödenmesinden doğrudan doğruya ve payları oranında sorumlu tutan 6183 sayılı Yasa’nın 35. maddesi kuralı karşısında, şirketin borçlarının ait olduğu 2011 yılının Ocak ila Aralık dönemlerinde ortak olan davacının, defter ve belgelerin istendiği 2013 yılında şirkette ortak olmaması 2011 yılına ait kamu alacağından olan sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağından, Vergi Mahkemesi kararının, ödeme emrinin dava konusu edilen 2011 yılının tüm dönemleri için salınan vergi ve kesilen cezalara ilişkin kamu alacağının şirketin mal varlığından tahsil imkansızlığının usulüne uygun biçimde ortaya konulup konulmadığı hususunda yapılacak araştırma sonucuna göre yeniden bir karar verilmek üzere bozulması gerekmiştir.” şeklinde karar verilmiştir.

Danıştay 9. Dairesinin 06.04.2021 tarih ve E:2021/239,K:2021/2572 sayılı kararı da aynı yöndedir.

Yukarıda belirtilen duruma karşın bazı Bölge İdare Mahkemelerince, ortaklıktan ayrıldıktan sonra defter ve belge ibraz edilmemesi halinde eski ortağın kendi dönemine ilişkin sorumluluğuna gidilmesinin hakkaniyete uygun olmayacağı şeklinde kararlar verilmiştir.

Konya Bölge İdare Mahkemesi 3. VD'nin E:2019/838, K:2020/1178 sayılı kararında, "Dolayısıyla cezalı tarhiyatın dayanağını teşkil eden söz konusu defter ve belgelerin ibraz edilmesine ilişkin yazının tebliğ edildiği 2016 yılında davacının şirketin ortağı olmaması sebebiyle, defter ve belge ibraz görevinin yerine getirilmediği gerekçesiyle şirkete ait ilgili dönem katma değer vergisinden reddi suretiyle doğan cezalı katma değer vergisi tarhiyatlarından, söz konusu amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gereken dönemde şirket ortağı olmayan davacı, şirket ortağı sıfatıyla sorumlu tutulamayacağından, defter ve belge ibraz edilmemesinden kaynaklanan 2011 ve 2012 yılları muhtelif dönemlerine ait katma değer vergisi ile bunlara bağlı vergi ziyai cezası ve gecikme faizinin tahsili amacıyla düzenlenen dava konusu ödeme emrinde hukuka uyarlık, davanın kabulü yolunda verilen Mahkeme kararında ise sonucu itibarıyla isabetsizlik görülmemiştir." şeklinde karar verilmiştir.

İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2. VD'nin E:2020/1229, K:2020/1119 sayılı kararı, Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 1.VD'nin E:2017/349, K:2017/382 sayılı kararı da aynı yöndedir.

Danıştay, özellikle 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 20.07.2016 tarihi itibarıyla aktif hale gelen istinaf müessesesi sonrası içtihat mahkemesi haline getirilmeye çalışılmıştır. Bu nedenle kararlarının uygulamaya yön vermesi beklenmektedir. Bu durum dikkate alınması gereken kararların Danıştay kararları olduğunu ortaya koymaktadır.

IV. SONUÇ

Yargı mercilerince, defter ve belgelerin ibraz edilmeme nedenine bağlı olarak eski ortaklar adına düzenlenen ödeme emirlerine karşı açılan davalarda, ortakların sorumluluğunun kusur sorumluluğu olmadığı tahsil sorumluluğu olduğu vurgulanarak, sonraki kanuni temsilcilerin yerine getirmediği vergisel yükümlülük nedeniyle eski ortakların kendi dönemlerine ilişkin sorumlu oldukları tespiti yapılmıştır. Bazı Bölge İdare Mahkemelerince, sonraki kanuni temsilcilerin defter ve belge ibraz etmemeleri nedeniyle eski ortakların kendi dönemlerine ilişkin sorumlu tutulmalarının hakkaniyete uygun olmadığı belirtilmiş ise de, uygulamaya yön veren kararların içtihat mahkemesi olan Danıştay kararları olduğu düşünüldüğünde, eski ortaklar adına düzenlenen belirtilen sebeplerle açılacak davadan olumlu sonuç alınmasının zor olduğu anlaşılabacaktır.

Endüstri 4.0 İken Denetimde Kaç Sıfır Öndesiniz?

Meltem Başer Güler
İş Mükemmelliği ve Kalite Müdürü

Günümüzde teknolojinin hızının takip edilemez olduğu ve işin kontrolünün elden kaçtığı bir dönemde, denetim de teknolojinin kurallarını yazdığı oyunda nasıl hayatta kalacağına dair belli belirsiz şekillenmeye başladı. Varılacak yol belli ama bu yola çıkarken çantanıza koyacaklarınızı planlamadıysanız, yolda kalabilirsiniz. Her şeyin Sanayi Devrimi ile başladığı, hıza yetişemediğimiz noktada adeta çölde montla kalmamak ve daha fazla terlememek için teknolojinin şimdiden biraz ardından koşmaya hazır mıyız? Siz hazırsanız bile firmanız buna hazır mı?

Sanayileşme, yüzyıllar boyunca toplumların yaşamlarında etkili olmuş ve sanayi devrimi ile beraber yakın çağ diye andığımız, hala içerisinde bulunduğumuz döneme geçilmiştir. Bir çağın kapanışı başka bir çağın başlangıcı olarak kabul edilen sanayi devrimi, günümüz teknolojisinde ise iş hayatında neredeyse yeni bir çağın başlangıcı olan ve belki biraz modifiye edilmiş adı ile “Endüstri 4.0 ve Dijitalleşme” ile şimdiden adından her yerde bahsettirerek, başta global firmalar ardından global firmalarla çalışan orta ölçekli firmalardaki yöneticilerin ilgisini çekmeye başladı bile.

Sektör ve uzmanlık alanı fark etmeksizin, hatta fiziksel güç gerektiren işlerin dahi iş süreçleri ve teknik takiplerinin hepsinin giderek bilgisayar ortamlarına aktarılması sayesinde, verilerin daha raporlanabilir olması, hatanın daha minimize edilerek takip edilmesine olanak sağlamış oldu. Bu durum hem yeni iş kollarının ortaya çıkmasına hem de her firmanın ilk odağının kar etmek olduğunu düşündüğümüzde maliyetten, zamandan tasarruf edilmesine sebep oldu. İşletmelerin en kritik birimlerinden olan muhasebe ve finans departmanları ise bu süreçten -daha da- dijitalleşerek etkilendi. Bu süreçlerin dijitalleşmesi, firmaların denetim süreçlerinin de mecburi bir dijitalleşme içerisinde olması gerçeği ile denetim firmalarını karşı karşıya getirdi. Peki nasıl olacak?

Endüstri 4.0'ın temel felsefesi; insan gücünden bütünüyle arınmış özerk ve kusursuz endüstriyel süreçlere dayalı bir üretim sistemi oluşturmaktır. (Görçün,2020:141-142) Yapılan araştırmalara göre (Schwab,2016:11) Endüstri 4.0 üç başlıkta özetlenebiliyor; hız, genişlik, sistem etkisi. Bu unsurların belirleyici olacağı hatta buna uyum sağlamayan ülkelerin ve firmaların büyük kayıplar yaşayacağı öngörülmektedir. Şimdiye dek manuel şekilde yürütülen denetim sistemleri ise dijitalleşen muhasebe sistemleri karşısında dolaylı yoldan aksiyon alması gereken bir noktaya gelmiştir ve aslında denetim dünyasının ilk dönüşümü de olmayacaktır.

Denetimdeki evrimsel süreçler aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir: (Dai ve Vasarhelyi, 2016: 2).

	Denetim 1.0	Denetim 2.0	Denetim 3.0	Denetim 4.0
Denetim Şekli	Manuel Denetim	Bilişim Teknolojileri Denetimi	Denetim Analizinde Büyük Verinin Kullanılması	Denetimin Yarı Ya da Aşamalı Otomasyonu
Kullanılan Denetim Aracı	Kağıt, Hesap Makinesi	Excel, BDDT	Analitik İşlemler	Sensörler, BDDT, Siber Fiziksel Sistemler, Hizmetlerin İnterneti, Radyo Frekans Tanımlama Teknolojisi

Endüstri 4.0'a göre denetimden beklenti, denetim için planlanan saatin azalması, denetim kapsamının artması, süreçlerin otomatikleşmesidir. Bu dijitalleşme süreci, beraberinde denetim kalitesini de artıracaktır.

Big4'dan tez ve akademik araştırmalarda kullanılmak üzere alınan data setlerine göre, endüstri 4.0'ın anlaşılabilirliği, kullanılan denetim araçlarının yaygınlığı, demografik açıdan değerlendirmeleri ve hatta cinsiyet bazında yapılan anket sonuçları neticesinde aslında Bağımsız Denetçiler tarafından Endüstri 4.0'ın genel hatları ile kullanıldığı, uygulanabilir olduğu sonucuna varılmış, buna rağmen dönüşüme denetim mesleği kapsamında çok önem verilmediğine dair çarpıcı sonuçlara ulaşılmış.

En çok kullanılan bileşenler; Bulut Bilişim sistemleri, Siber Güvenlik sistemleri, Entegre sistemler olarak seçilmiş. Burada siber güvenlik sistemlerinin yoğun olarak seçilmesinin sebebi, bulut bilişim sistemlerindeki verilerin sızma riski olması olarak düşünülebilir. Sistem etkisi altında sınıflandırılan, sistemlerin bütünlüğü kapsamında, entegre sistemler aslında bir kurumun yalnızca tek bir departmanının ya da servis hattının dijitalleşme sürecine dahil olmamasının bütünlüğü bozabileceği, entegre sistemlerin bu açıdan önem kazandığı sonucuna ulaşılabilir.

Muhasebe ve finans gibi evrak ve kağıt yükünün fazla olduğu alanlarda dijitalleşme sürecinin bir çok açıdan olumlu katkısı da olacaktır:

- Bilgi akışı hızı sebebiyle zaman yönetimi açısından fayda,
- Personel ihtiyacının dijitalleşme ile beraber işletme maliyeti açısından sağlayacağı fayda yani bir başka yorumla; personelin katma değeri daha yüksek alanlarda kullanımının sağlanmasına dair fayda,
- Denetim yöntemlerinde kullanılan örneklemin neredeyse artık ana kütlenin tamamına yapılabilecek kadar büyük data üzerinde çalışabilme,
- Ana kütlenin neredeyse tamamı ile çalışılabilmesi sebebiyle riskin, hatanın ve hilenin azalması,
- Kağıt kullanımının azalması sebebiyle işletmeye fayda sağlanması ve zorunlu toplumsal bilinç oluşması sebebiyle çevreye duyarlılığın artmasıdır.

Big4 üzerinden yapılan araştırmalardan bahsetmişken, denetim sektöründe dijital teknolojilere yatırım da Endüstri 4.0 sürecinde artış göstermiştir. Deloitte, datayı ayıklayan ve analiz eden yapay zeka araçlarından Argus'u, sonraki dönemlerde ise denetimde dönüşümü sağlayan Omnia'yı ve Omnia DNAV'ı geliştirmiştir. 2021 yılına gelindiğinde ise denetlenen kuruluşlar için Trustworthy AI geliştirmiştir. KPMG, Clara ile sürekli denetim uygulamalarını yaygınlaştırmayı amaçlamış, PWC ise GL.ai ile yapay zeka uygulamaları üzerinde odaklanmıştır.

Bu uygulamalar, yukarıda belirtildiği gibi geleneksel örneklem tabanlı denetim yaklaşımından sıyrılarak ana kütlelin tamamının test edilmesine olanak sağlamaktadır. Verilerin dijital araçlarla test edilerek izlenmesi risk değerlendirmelerde de kolaylaştıracak daha net değerlendirmeler yapılmasını sağlayacaktır. Örneğin, geleneksel bir denetim sürecinde sabit varlıkların denetimi için daha manuel bir süreç izlenirken, dijital denetim sayesinde manuel sistemlerin “akıllı” versiyonları kullanılarak istenilen bilgi kolayca tedarik edilebilecektir. Bu durum, yerinde müdahale yerine uzaktan müdahale ile yapılabileceğinden işletme maliyeti açısından da gözle görülür etki yaratması beklenmektedir.

Muhasebenin 4.0 ile geldiği evrimsel süreç neticesinden hem yazılımın hem de veri analitiğinin devreye fazlaca girecek olması, aslında denetim firmalarını başkalaşmaya, yatırımlarını daha farklı alanlara kaydırmaya, kendi içerisinde yeni birimlerin oluşturulmasına, ezberleri bozmaya zorlayacak gibi görünüyor. Değişimin kaçınılmaz olduğu noktada, bu bayrak yarışında ilk harekete geçen ve en doğru yatırımı yapan firmalar, geleceğin denetim sektöründe söz sahibi olacak gibi görünüyor.

Alıştırdığımız Muhasebe ve Muhasebeci Kavramına Ne Olacak?

Burada en temel anlatımıyla TDK'daki **Robot** tanımından yola çıkabiliriz:

(isim) Belirli bir işi yerine getirmek için manyetizma ile kendisine çeşitli **işler yaptırılabilen** otomatik araç. (isim, mecaz) **Başkasının buyruğu ile** iş yapan, kendi akıl ve iradesini kullanmayan kimse. Tanımdaki edilgenlikten yola çıkarak “işler yaptırılabilen” ve “başkasının buyruğu ile iş yapabilen” aslında buradaki yeni iş tanımının anahtar kısımları olacak. Her ne kadar robotlarla ihtiyaç duyulan insan kaynağı azalacak olsa da, daha kalifiye, daha teknik insan kaynağına ve az önce de bahsetmiş olduğum işin mühendisliğini ve kontrolörlüğünü yapacak daha bilişsel denetçi kavramlarına ihtiyaç duyulacaktır.

Riskin bir örneği olarak, geleneksel denetim yaklaşımında varlıkların kötüye kullanımı, eksik sayılan çek ve senet sorunlarının yerini sanal paralar ve kasiyersiz yazar kasaların alması, tamamen riskli olan bu yöntemi riskin olmadığı bir klasmana taşıyacaktır. Aslında buradaki olgular bir bütün olarak incelendiğinde sosyal bir bilim olan iktisat ve muhasebenin, bilime yakınsayarak muhasebenin mühendisliğine evrilmeye başladığı söylenebilir. Bu defa da akıllara nasıl mühendisliğe evrildiği gelebilir.

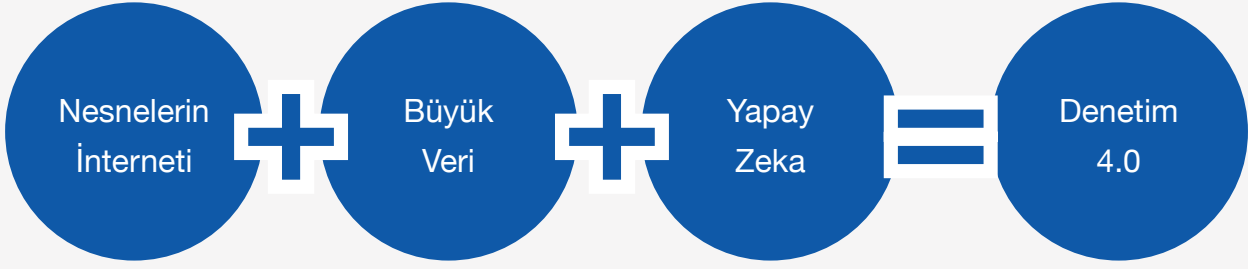
Yapılan araştırmaların hepsinin ortak olarak çıktığı sonuç şu ki, denetçi içinde bulunduğu koşulda manuel işlem surecinden uzaklaşacak olması ve risklere daha çok odaklanacak olmasıdır. IT ile daha i içe bir yaşama hazırlanılması, robotik surelere odaklanılması, veri analitiğinin hayatının bir gerçeği olacağı olmasıdır. Kısa sure içerisinde Audit Tool'larının da daha analitik bir görsele dönüşmesinin aslında farkında olmadan hayatımıza sızdığının, IT Audit surelerinin gelişmesi, Denetim 2.0'ın en temel yazılımı olan Excel'in bile tacını yavaş yavaş Power BI ve benzeri tool'lara devretmiş olması ve artık analitik toolların bile yerini daha robotik daha sensöre dayalı sistemlere devredecek olması, bu emareleri hissetmemiz için yeterlidir ki henüz Endüstri 4.0'ı anlamaya çalıştığımız şu dönemlerde teknolojinin ne hızla hayatımıza girdiğini hatta teknolojinin içerisine girmeksizin gelişim sureci içerisinde incelersek, Endüstri 5.0 kelimesinin bile yavaş yavaş telaffuz edildiğini gözlemleyebiliriz.

Frey&Osbourne'un 2013 yılında yapmış oldukları "Future of Employment" adlı çalışmalarında önümüzdeki 30 yıl içerisinde mesleklerin dijitalleşmesi incelenmiş (1.sıra en az dijitalleşmesi gereken / 702. sıra en çok dijitalleşmesi gereken) 589. sırada muhasebeci ve denetçilerin %94 olasılık ile teknoloji karşısında bilgisayarlaşma surecine karşı en duyarlı meslek grupları arasında gösterilmiştir. 671. sırada ise %98 ile defter tutma, muhasebeci ve denetçiler gruplanmıştır. Araştırmada 702 meslek grubu olmakla beraber genel anlamda bilgisayarlaşma surecinde terapist ve tıp bilimlerinin bu anlamdaki bilgisayara karşı duyarlılıkları en düşük bulunan meslek grupları olmuş. Buradan çıkarılması gereken en önemli sonuç, dijitalleşme hayatımıza girdikçe ilk etkilenen meslek grubuna ait olacağımızın ve regülatörlerin de gelişen bu yeni düzene yeni standartlar katacağının bilinci ile aksiyona geçilmesi gerektiğidir.

Denetim 4.0'ın teknolojik altyapısını 3 teknoloji ile gruplayabilmek mümkün.

Denetim 4.0'da nesnelerin interneti ile ihtiyaç olduğunda uygun maliyetli olacak şekilde gerçek zamanlı data toplayabilmek mümkün. En basit hali ile nesnelerin internetini günümüzde plaza ve iş yerleri girişindeki kartlı sistem olarak düşünebilirsiniz. Anlık olarak kapıdan belli süre içerisinde giriş yapan kişi sayısı, tarih/saat bazında, hangi şirkete geldiği vb. kriterlere gruplanarak ölçülebilir hale gelmektedir. Ya da personelin giriş çıkış datalarını anlık ve eş zamanlı olarak elde edilebilir, personelin kart hareketini bir bildirim olarak yöneticisine sistem üzerinden raporlayabilirsiniz. Bu bakış açısı ile stokların sayımı, nesnelerin interneti ile anlık ulaşılabilir bir data olabilir. Yine yüz, göz, parmak izi gibi tanıma teknolojisinin de nesne tabanlı olduğunu düşünürsek, Denetim 4.0'da yetkilendirme süreçlerinin bu şekilde takibi çok daha risksiz şekilde gerçekleştirilebilecektir.

Büyük Veri, aslında Bulut teknolojisi ile eş zamanlı gelişmek zorunda olan bir teknolojidir. Bu teknoloji ile finansal olan ya da olmayan tüm işlemlerin eş zamanlı denetimi sağlanabilir. Nesnelerin internetinde de olduğu gibi, aslında Endüstri 4.0'ın denetim hayatındaki karşılığı verilere eş zamanlı, doğru ve minimum maliyetle erişim olanağıdır. Finans alanı dışında da risk yönetiminde de temel başvuru aracıdır. Diğer başlıklara nazaran, büyük verinin uçsuz bucaksız olması ve artık verisizliğin getirdiği sorunun, verinin çokluğu olması sebebiyle yapay zeka

teknolojilerine kadar uzanan bir yolculuğu bulunmaktadır ve başlı başına bir alandır. Yolun nasıl gidileceği bilinmese de varılacağı nokta Yapay Zeka ile denetim ve yapay zeka denetimidir. Ancak yapay zekayı da yapanın insan zekası olduğu düşünülürse hatalara ne denli açık olduğu ortadadır. Bu durumda yapay zeka teknolojisinin de denetlenmesi gereken bir teknoloji olduğu su götürmez bir gerçektir.

Yukarıdaki araştırma sonuçları ve yapılan çıkarımlardan yola çıkarak Endüstri 4.0'ın denetim hayatındaki karşılığı şu an navigasyonda bilmediğimiz bir konuma adres aldirmaktan farksız gibi görünüyor. Gececeğimiz yolları, geçtiğimiz yolların koşullarını kestirebilmek mümkün değil, ama rota oluşturulabiliyor.

Yağmur olabilir, sisle karşılaşabiliriz, taşlı yollardan geçip, kaygan zeminde duvara da çarpabiliriz. Nasıl bir aksiyon planı ile yola devam edileceği kısmı sürücünün yetkinliğine kalmış durumda. Ancak yine de belirsizlik de olsa bir yolculuğa çıkılması gerçeğini, regülatörlerin standartlarda revize yapacak olduğu gerçeğini ve varılacak noktayı değiştirmeyeceği de kabullenmek gerekiyor. Kim bilir belki biz bu satırları okurken rekabet ettiğiniz firma, teknolojisinde yeni bir adım atmış, yeni bir yazılım piyasaya sürülmüş, testleri yapıyor ve hatta Endüstri 5.0 ile ilgili yeni araştırmalar yeni buluşlar piyasaya sürülmüştür bile...

ŞEFFAFLIK

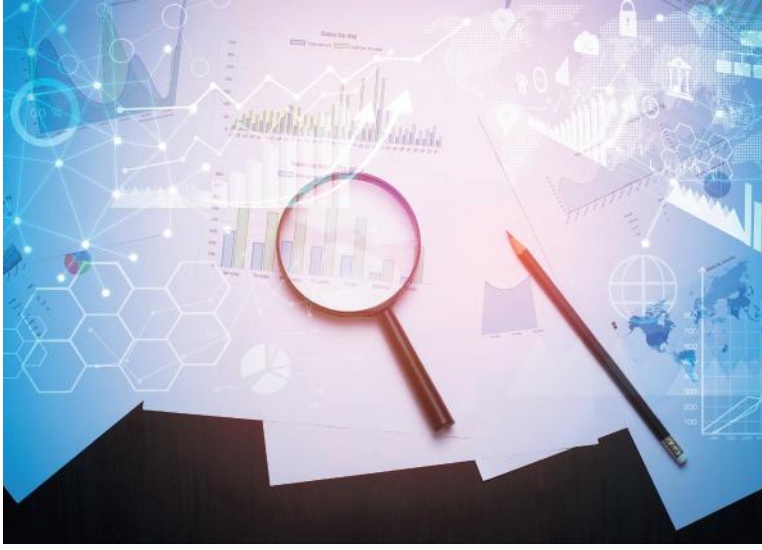
Biz açık ve şeffaf bir hizmet sunuyoruz. Biz her zaman saydam ve açığız. Amacımız müşterilerimizin anlayabileceği açıklıkta her konuda kendilerine destek olmaktadır.

Finans Mesleğinde Uzmanlık Alanları: Bireysel Finanstan Kurumsal Finansa

Doç. Dr. Sinem Derindere Köseoğlu
Bursa Teknik Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Meslek seçecek gençlere finans mesleğinin çok yönlü dünyasından bahsetmek istiyorum. Ufak bir anekdot ile başlayalım. İki ayakkabı üreticisi piyasa araştırması yapmak için Afrika'ya giderler. Biri kimsenin ayakkabı giymediğini görünce *"Afrika'da kimse ayakkabı giymiyor burada satış yapamam"* derken, diğeri *"burada müthiş bir pazar var kimse ayakkabı giymiyor, herkese satış yapabilirim"* der. Hayata bakış açısının önemini çok güzel anlatan bir anekdot bu bence!

Finans alanına da bu gözle baktığımızda, kendi başına hareket etsin ya da profesyonel destek alsın, her şirketin ve her bireyin finansa ve finansal yönetime ihtiyacı vardır. Artan rekabet ortamında firmaların sürdürülebilirliklerinin daha zor olması, halka açılmaların hızlanması, finansal yatırım araçlarının çeşitliliğinin artması ve finansal piyasaların çok daha fazla küreselleşmesi ile birlikte finans mesleği çok daha önemli hale geldi. Bu nedenle gençlere birçok fırsatlar doğuracak bir meslek alanı.

Finans ve finans uzmanlığı nedir?

Finansın kelime anlamı paradır aslında. Ama biz finansçılar buna biraz daha havalı olarak "fon" deriz. Ayrıca kurumsal finans alanında buna çalışma sermayesi de denir. Finansal yönetim; fon yönetimi, finansman ve yatırım kararları, risk yönetimi ve varlık yönetimi gibi konularla ilgilenen bir disiplindir. Finans yöneticileri ve danışmanlar; bireylerin, şirketlerin ve hükümetlerin kaynaklarını etkin bir şekilde kullanarak finansal ve yatırım kararları almalarını sağlar.

Finans alanında verilen hizmetler üst şemsiyede bireysel ve kurumsal finans olarak ele alınabilir. Bunların kendi içinde alt başlıkları vardır. Bireyler için kişisel finans; yatırım danışmanlığı, fon yönetimi, tasarruf, emeklilik planlaması gibi konuları içerirken, kurumsal finans; şirketlerin finansal yönetimi, finansal analizi ve risk yönetimi gibi konuları içerip, kaynakları etkili bir şekilde kullanarak

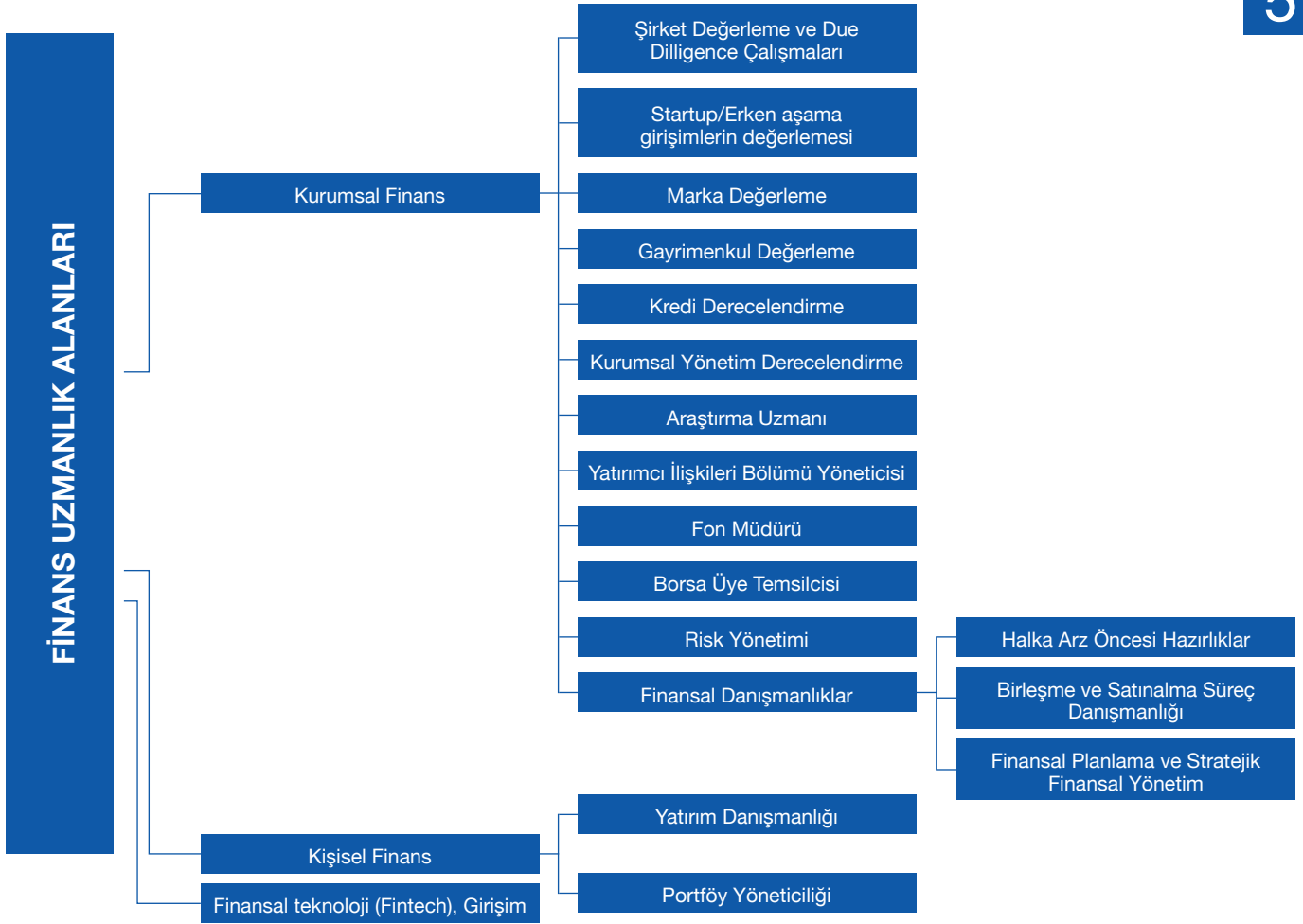
değer artışı sağlamayı amaçlar. Bu nedenle kritik bir disiplindir. Günümüz rekabetçi ortamında uzmanlaşmış iyi bir finansçıya ihtiyaç olduğunu, her meslekte olduğu gibi finans alanında da sizden en yüksek fayda beklendiği unutulmaması gerekir. Bu nedenle finans mesleğinde de bir alanda uzman seviyesine gelmek önemlidir.

Uzmanlık, belirli bir konu, beceri veya alan hakkında derinlemesine bilgi ve deneyime sahip olma durumunu ifade eder. Özellikle hayatta yolunu kaybetmişlerin yaşam koçu olduğu günümüz dünyasında derinlemesine öğrenmeye en çok ihtiyaç duyduğumuz dönemlerden geçtiğimizi unutmamalıyız. Bana göre uzmanlaşma, bir mesleğe adanmışlığı ifade eder ve tutkuyla birleştiğinde müthiş bir mutluluğu da beraberinde getirir. Ancak uzmanlaşma süreci, disiplin, kararlılık, sürekli öğrenme ve deneyim gerektirir. Bu nedenle uzmanlaşma sürecinde eğitimlere katılmalı ve alanınızda deneyim kazanmak için fırsatlar kollamalısınız. Ayrıca nasıl her insanda olması gereken genel insani nitelikler varsa bir meslekte de olması gereken genel mesleki nitelikler vardır ve bunlar finans uzmanlarının da geliştirmeleri gereken alanlardır. Bunlar analitik düşünme, planlama, etkili iletişim, veri analizi ve kodlama becerileri olarak sayılabilir.

Spesifik finans uzmanlık alanları nelerdir?

Finans mesleğinde uzmanlık kazanılabilecek çeşitli alt alanlar vardır. Farklı uzmanlık alanlarını kurumsal ve kişisel finans başlıkları altında toplayabiliriz.

Şekil 1. Finans Mesleğinde Farklı Uzmanlık Alanları

Kurumsal Finans Uzmanlık Alanları

Şirket Değerleme ve Due Dilligence Çalışmaları: Şirket birleşme, devralma, satma, halka arz gibi konularda şirket değer tespit çalışmalarını içerir.

Start Up/Erken aşama girişimlerinin değerlemesi: Risk sermayedarları ile girişimciler arasında köprü görevi görerek girişim değeri tespit etme çalışmalarını içerir.

Marka Değerleme: Soyut bir kavram olan bir şirketin veya kuruluşun sahip olduğu markanın gerçek değerini belirlemek için yapılan çalışmaları içerir.

Gayrimenkul ve konut değerlendirme: Gayrimenkullerin gerçek değer tespit çalışmalarını yürütürler. Özellikle Türkiye’de emlak ve inşaat sektörünün öneminin arttığı günümüzde önemli bir meslek haline gelmiştir.

Kredi Derecelendirme: Kredi derecelendirme, bir şirketin veya finansal aracın kredi riskini yani geri ödenmeme riskini değerlendiren ve bu riski belirli bir derecelendirme sistemiyle sınıflandıran bir süreci içeren bir uzmanlık alanıdır.

Kurumsal Yönetim Derecelendirme: Bir şirketin kurumsal yönetim uygulamalarını değerlendiren bir süreçtir. Kurumsal yönetim derecelendirme, şirketin yönetim yapısı, yönetim kurulu yapısı, hissedar hakları, şeffaflık, adillik, hesap verme ve sürdürülebilirlik gibi faktörleri analiz ederek şirketin kurumsal yönetim derecesini belirler. Özellikle halka açık şirketler için bu çalışmalar yürütülür.

Araştırma Uzmanı: Ekonomik ve mali araştırmaların yapılması iç ve dış piyasalardaki gelişmelerin izlenerek olası etkilerinin değerlendirilmesi, yatırımlara doğru yön verilebilmesine yardımcı olacak bilgilerin hazırlanması temel ve teknik analiz gibi yöntemlerin kullanılması ve yorumlanması gibi faaliyetleri yürüten personeldir.

Yatırımcı İlişkileri Bölümü Yöneticisi: Halka açık şirketlerin belirli periyotlarda bülten, faaliyet raporu, sunum vb. belgelerini hazırlamak; yatırımcılarla her türlü iletişimi tesis etmek ve güçlendirmek Yatırımcı İlişkileri Bölümü Yöneticisi’nin iş tanımı olarak verilebilir.

Fon Yöneticisi: Yatırım fonlarını yöneten uzmanlardır

Borsa Üye Temsilcisi: Çalışmalarını yatırımcıları için yürüten kişidir. Borsadaki hisse senetlerinin alım satımı, ilerleyişleri ve beklentilerine dair yatırımcısını uyararak temsilci, temelde kar elde ettirmeyi hedefler. Bu anlamda yatırımcı adına alım satım yapabilme yetkisine sahiptir.

Risk Yönetimi: Finansal piyasalarda karşılaşılabilecek riskler karşısında korunma stratejileri geliştirilerek riskleri yönetmeyi içerir. Türev piyasalarda aktif olarak rol alır.

Finansal Danışmanlıklar ve Kurumsal Finansman Uzmanı: Birleşme ve satın alma süreçleri, halka arz danışmanlıkları, finansal planlama ve stratejik finansal yönetim danışmanlığı.

Kurumsal finansman uzmanı: yetkili kuruluşlarda sermaye piyasası araçlarının halka arz edilmesi, değer tespit raporunun hazırlanması, izahnamelerin ihraç belgesi gibi belgelerin hazırlanması, halka arz süreci gibi hususların yönetilmesinden sorumlu personel.

Kişisel Finans Uzmanlık Alanları

Portföy yönetimi ve yatırım danışmanlığı gibi konularda uzmanlaşmayı içerir.

Yatırım Danışmanlığı: Yetkili sermaye piyasaları kuruluşlarında müşterilere sermaye piyasası araçları ile bunları ihraç eden ortaklık ve kuruluşlar hakkında ve benzeri konularda yönlendirici nitelikte yorum ve yatırım tavsiyelerinde bulunan personeli ifade eder. Tabii ki yatırım danışmanlığı kurumsal anlamda da verilebilir.

Bireysel Portföy Yöneticiliği: Yine yetkili Sermaye Piyasası kuruluşlarında vekil sıfatıyla müşterilerin mali durumuna risk-getiri tercihlerine ve yatırım süresine uygun portföylerin oluşturulması ve yönetilmesinden sorumlu personeldir.

Ayrıca finans uzmanları kendi uzmanlık alanlarında kendi girişimlerini de kurabilir.

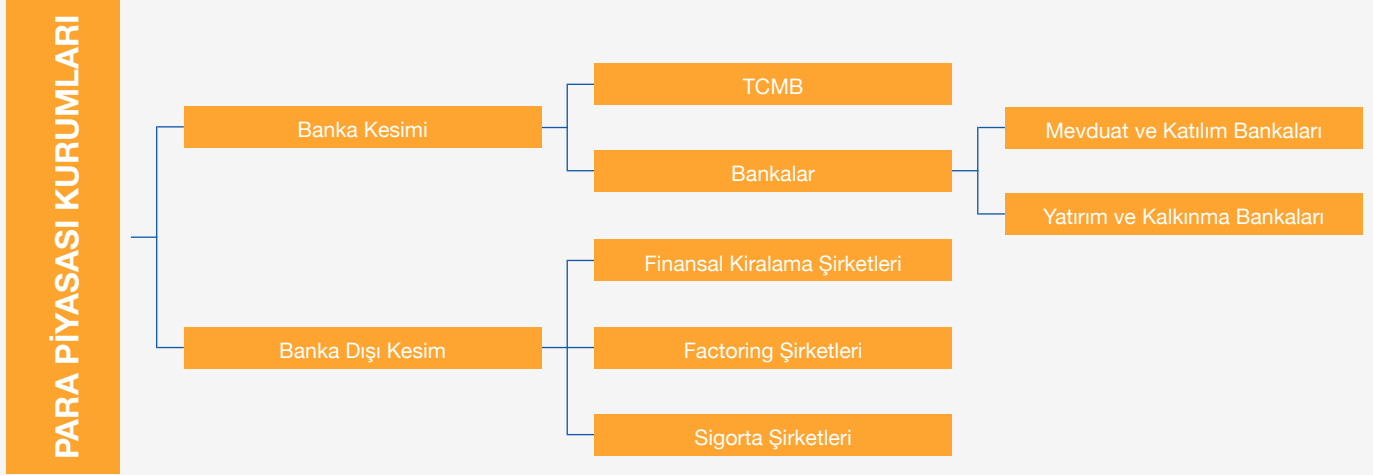
Finansal Teknoloji (Fintech): Finansal teknoloji şirketlerinde, yenilikçi finansal ürün ve hizmetler geliştirme, dijital ödemeler, online bankacılık, kripto para birimleri gibi alanlarda uzmanlığı içerir.

Finans mesleğinde belirli uzmanlık alanları olarak sayılabilir ve finans mesleğini seçecek gençlerin tercih ettikleri alanlarda kendilerine yatırım yapmaları ve asgari kriterleri (sınav ve lisans vb.) sağlamaları gerekmektedir. Çeşitli sınavlara girmeli ve gerekli lisansları edinmelidir.

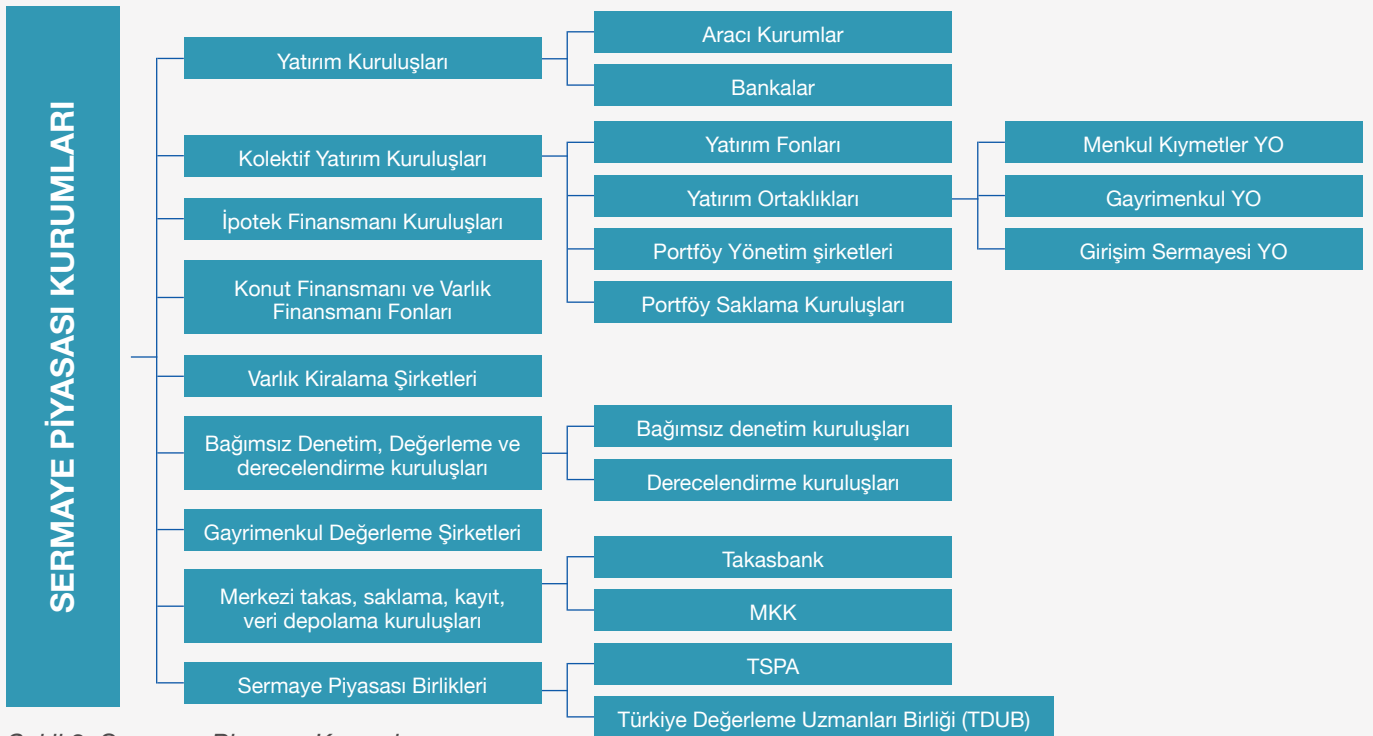

Finans Uzmanları nerelerde çalışabilir?

Finans mesleğinin çeşitli alanlarında uzmanlık kazanan gençlerin çalışabilecekleri kurumları şu şekilde sıralayabiliriz; Bankalar, Aracı Kurumlar, Sermaye Piyasası Kurulu, Merkez Bankası, Borsa İstanbul, Portföy Yönetim Şirketleri, Sermaye Piyasası Lisanslama Kuruluşu, Bağımsız Denetim Şirketlerinin kurumsal finans departmanları, kredi derecelendirme kuruluşları, şirketlerin finans departmanları, halka açık anonim ortaklıklar vb. Çalışılabilecek para ve sermaye piyasası kurumları Şekil 2 ve Şekil 3’de detaylanmıştır.

Şekil 2. Para Piyasası Kurumları

Şekil 3. Sermaye Piyasası Kurumları

Ayrıca hep söylediğim bir söz iyi bir finansçı iyi muhasebe bilmeli iyi bir muhasebeci de iyi finans bilmelidir. Muhasebe alanında da bağımsız denetim, iç denetim, vergi uzmanlığı, YMM, tam tasdik gibi farklı uzmanlık alanları mevcuttur. Buradaki detay uzmanlık alanlarına da bir sonraki yazımda yer verelim.

Finans yolculuğunuzun çok keyifli geçmesi dileklerle...

GELECEK NESİLLER İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR DÜNYA BIRAKMALIYIZ!

Doç Dr. Banu Sezginer

Paris Anlaşması, 2015 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi altında imzalanan bir uluslararası anlaşmadır. Anlaşma, iklim değişikliğiyle mücadelede küresel iş birliğini teşvik etmeyi amaçlar. Temel hedefi, küresel ısınmayı önümüzdeki yüzyılda 2°C'nin altında tutmak ve mümkünse 1,5°C'ye indirmektir. Anlaşma, ülkelerin sera gazı emisyonlarını azaltmak için ulusal taahhütlerde bulunmalarını ve düzenli olarak ilerlemelerini raporlamalarını gerektirir.

Karbon ayak izi ve enerji yönetim sistemleri, çevresel sürdürülebilirlik ve enerji verimliliği konularında önemli araçlardır. İsterseniz önce karbon ayak izi kavramını açıklayalım;

Karbon ayak izi, bir kişi, kuruluş veya etkinliğin sera gazı emisyonlarının neden olduğu iklim değişikliği etkisini ölçen bir ölçüttür. Özellikle CO2 eşdeğeri biriminde ifade edilir ve enerji kullanımı, ulaşım, üretim süreçleri ve atık yönetimi gibi faktörleri içerir. Karbon ayak izi hesaplamaları, kaynakların etkin kullanımı, enerji verimliliği ve çevresel etkilerin azaltılması gibi hedefler doğrultusunda önemli bir rol oynar.

Enerji yönetim sistemleri, bir kuruluşun, bina veya tesisin enerji tüketimini izlemek, analiz etmek, kontrol etmek ve optimize etmek için kullanılan sistemlerdir. Bu sistemler, enerji verimliliğini artırmak, enerji maliyetlerini düşürmek ve çevresel etkileri azaltmak için tasarlanmıştır. Enerji yönetim sistemleri genellikle enerji kullanımını takip etmek için sensörler ve ölçüm cihazları kullanır ve verileri analiz ederek enerji tasarrufu sağlayacak öneriler sunar.

Yeşil Mutabakat, Avrupa Birliği (AB) tarafından iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmayı amaçlayan bir stratejidir. Ticaret Bakanlığı'nın Yeşil Mutabakat Eylem Planı, Türkiye'nin bu hedeflere uyum sağlaması için alınacak önlemleri ve politikaları içerir. Plan, sera gazı emisyonlarının azaltılması, enerji verimliliğinin artırılması, yenilenebilir enerji kullanımının teşvik edilmesi, yeşil işlerin oluşturulması ve çevre dostu teknolojilerin yaygınlaştırılması gibi konuları kapsar.

Karbon ayak izi ve enerji yönetim sistemleri, şirketler, endüstriler ve bireyler için bir dizi fayda sağlar. Bunlar arasında aşağıdakiler bulunur:

Çevresel Sürdürülebilirlik: Karbon ayak izi ve enerji yönetimi, sera gazı emisyonlarının azaltılmasına ve doğal kaynakların daha etkin bir şekilde kullanılmasına yardımcı olur. Bu, iklim değişikliği ile mücadelede önemli bir rol oynar ve çevresel sürdürülebilirliği destekler.

Maliyet Tasarrufu: Enerji yönetimi sistemleri, enerji tüketimini izlemek ve analiz etmek için kullanılarak enerji verimliliğini artırır. Bu da enerji maliyetlerinin azaltılmasına yardımcı olur. Ayrıca, enerji verimliliği arttıkça, enerjiye yapılan yatırımın geri dönüş süresi kısalmaktadır.

İş Sürekliliği: Enerji yönetimi sistemleri, enerji tüketimini izleyerek anormal durumları tespit edebilir ve enerji kesintileri veya arızalar konusunda erken uyarı sağlar. Bu da hem maliyet hem de iş sürekliliğini sağlar.

Karbon ayak izi, bir kişi, bir organizasyon veya bir ürünün sera gazı emisyonlarına dayalı olarak ölçülen bir ölçüttür. Genellikle atmosferde açığa çıkar, ancak metan (CH₄), azot oksitleri (NO_x) ve diğer sera gazlarının emisyonları da dahil edilebilir.

Bireylerin karbon ayak izini azaltmak için yapabilecekleri etkileyici olabilir:

Enerji tüketimini azaltma: Enerji tasarrufu sağlamak için evde ve işyerlerinde enerji tüketiminde önlemler almak, LED lambalar kullanmak, elektrikli cihazları beklemede bırakmamak, gereksiz yere aydınlatma yapmamak, enerji tasarruflu cihazları tercih etmek.

Ulaşımı optimize etmek: Daha sürdürülebilir ulaşım sağlamayı tercih etmek, toplu taşıma kullanma, araç paylaşım sistemlerine girme, bisiklet veya yürüyüş gibi aktif ulaşım yöntemlerini tercih etmek.

Sürdürülebilir beslenme: Daha fazla bitkisel kaynaklı gıdalar tüketmek, organik ve yerel ürünleri tercih etmek, gıda israfını azaltmak.

Geri dönüşüm ve atık atıklarını azaltmak: Atıkları geri dönüşüme yönlendirmek, yeniden kullanılabilir ürünleri tercih etmek, atık ambalajlarını azaltmak.

Kuruluşlar ve karbon ayak etkilerini azaltmak için şu adımları atabilir:

Enerji sağlama önlemleri: Binalarda enerji tasarrufu için izolasyon, aydınlatma sistemleri, iklimlendirme sistemleri ve enerji yönetim sistemleri kullanmak.

Yenilenebilir enerji kullanımı: Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi veya hidroelektrik gibi elektrik tüketimini kullanarak elektrik tüketimini karşılamak.

Tedarik zinciri yönetimi: Tedarik zincirindeki işlemleri gözden geçirerek, enerji yoğun üretim depolarını ve ürünlerini yönetme veya optimize etmek.

Atık yönetimi: Atıkların azaltılması, geri kazanım ve yeniden kullanım için uygun stratejiler geliştirmek.

İlgili tüzük enerji yoğun 5 sektörün ithalatını hedefleyerek bu sektörlerin karbon emisyonunun düşürülmesine yönelik düzenleme ve fiyatlandırma amacıyla kurulmuştur.

SEKTÖRLER

- Demir-Çelik
- Alüminyum
- Çimento
- Gübre
- Elektrik ve Elektronik
- İnşaat, Yapı
- Tekstil
- Ambalaj

SINIRDA KARBON DÜZENLEMESİ BAŞLANGIÇ TARİHİ

SKD'nin başlangıç tarihi 1 Ocak 2023 ile başlayarak 2 yıllık geçiş dönemini kapsamaktadır. 1 Ocak 2026 itibarıyla da tam uygulamaya geçmesi planlanmıştır. Bu geçiş dönemi boyunca ilgili sektörlerin SKDM beyannamesi vermesi gerekmektedir. Bu beyanname AB'ye ithal edilen ürünler için doğrudan sera gazı emisyonlarının hesabını kapsayacaktır (Kapsam 1-2-3). Karbon maliyetleri şu an için ton başına yaklaşık 80€'dur. Belirlenen sektörler maliyet avantajı sağlamak için bir an önce ürün başına ortaya çıkan sera gazı miktarları takip etmeli ve raporlamalıdır.

AB YEŞİL MUTABAKATI VE İŞ DÜNYASI

AB'nin 2030 yılı için sera gazı emisyonunu azaltma hedefini 1990 yılı seviyelerine kıyasla en az %50'ye ve %55'e çıkarmak için etki değerlendirmeli bir plan da sunulacak.

Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde vergi mekanizması düzenlemesi de yapılarak Sınırdaki Karbon Düzenlemesi (SKD) mekanizması AB tüzüğü olarak açıklanmıştır.

KARBON AYAKİZİ ENVANTERİ VE DOĞRULANMASI

Kurumların yıllık faaliyetlerine bağlı emisyonları gösteren kavramdır. Kurumsal Karbon Ayak İzi 3 ana parçadan oluşur:

a. Doğrudan Karbon Ayak İzi (Scope-1):

Kurumların faaliyetleri için (ısınma veya üretim prosesi için) kullandıkları fosil yakıtlar ve kurumun sahip olduğu araçların kullandığı fosil yakıtların yaratmış olduğu emisyonlar Scope-1 altında değerlendirilmektedir.

b. Dolaylı Karbon Ayak İzi (Scope- 2):

Kurumların tükettiği elektrik enerjisinin neden olduğu emisyonlar, kurumun başka bir kurumdan satın aldığı buhar, soğutma veya sıcak suya bağlı emisyonlar Scope-2 altında değerlendirilmektedir.

c. Diğer Dolaylı Karbon Ayak İzi (Scope-3):

Kurumların kullandıkları ürünlere (örneğin hammaddeden reklam amaçlı broşürlere kadar), aldıkları taşeron faaliyetlerine, kurumun kiralık araçlarının kullandığı yakıtlara, kurum çalışanlarının iş amaçlı kara, deniz ve hava ulaşımına bağlı tüm emisyonları Scope-3 altında değerlendirilmektedir.

KARBON AYAK İZİ NEDEN HESAPLANIR?

1. YASAL ZORUNLULUK
2. KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK
3. MÜŞTERİ VEYA YATIRIMCI TALEPLERİ
4. PAZARLAMA VE KURUM İMAJI
5. SERA GAZI EMİSYONU AZALTIMI (ZORUNLU/GÖNÜLLÜ)
6. EMİSYON TİCARETİ MEKANİZMALARINA KATILIM

SERA GAZI&KARBON AYAK İZİ YÖNETİMİ KAPSAMINDA UYGULAMALAR NELERDİR?

MDD (MEVCUT DURUM DEĞERLENDİRMESİ)

- Saha Gözetim ve Denetimi
- Sistem Kapsamının Denetimi
- Emisyon Kaynak Noktalarının MDD Çalışması Denetimi (Doğrudan ve Dolaylı Enerji vb.)

UYD (UYGUNLUK YÜKÜMLÜLÜKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ)

- Proses Uyum Yükümlülüklerinin Külliyat Kapsamında Değerlendirilme Denetimi
- Uyum Yükümlülükleri Uygunluk Denetimi
- İzleme, Ölçme, Analiz Değerlendirme Denetimi

METY (METODOLOJİ YÖNETİMİ)

- Hesaplama Metodolojilerinin Uyum Yükümlülükleri Kapsamında Değerlendirme Denetimi
- Hesaplamaların Uygunluk Değerlemelerinin Denetimi
- Hesaplamalarda Uzaklaştırma ve Yutak Yönetiminin Uyum Yükümlülükleri Kapsamında Değerlendirme Denetimi
- Sistem Dokümantasyon Süreçlerinin Değerlendirme Denetimi

RAPORLANDIRMA (SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMALARI)

Sera Gazı & Karbon Ayak İzi hesaplamaları ile tespit edilen izleme ölçme ve değerlendirme sonuçlarının GRI ve IIRC kılavuz standartları gereğince sürdürülebilirlik raporlandırmalarının yapılması

DÖNGÜSEL EKONOMİ

Endüstriyel ekonomide üretim, kullanım ve imha süreci yerine dönüşümü ve yeniden dönüşümü esas almayı ifade eden endüstriyel bir terimdir.

Karlılık; kaynakların mümkün olduğu kadar geri dönüşümden kazanılması ve atıkların mümkün olduğu kadar yeni kaynaklara dönüşebilmesiyle ölçülür.

Bu döngülerde sentetik malzeme atıklarının yeniden aynı işlevi sunan malzemelere ya da bir başka işlevi sunan ve yine geri dönüşebilir olan bir başka malzemeye dönüşümü; doğal malzemelerin ise yeniden biyo-kütle kazandırılması esas alınmaktadır.

Sera gazı ve karbon ayak izi hesaplamaları ve ISO14064 kapsamındaki tüm uygulamaların öncelikli olarak akredite uygunluğu ile TÜV AUSTRIA tarafından denetlenmesi kurumlara neler kazandırıyor olacaktır?

- Sistemin yasal şarta uygunluğunun güvence altına alınması
- Sistemin uluslararası standart şartlarına uygunluğunun güvence altına alınması
- Akreditasyon yetkinliği kapsamında değerlendirmelerin güvence altına alınması

ENTEĞRE EDİLECEK STANDARTLAR

- ISO 14001:2015 Çevre Yönetim Sistemleri
- ISO 50001:2018 Enerji Yönetim Sistemleri
- ISO 31001:2018 Risk Yönetimi Sistemleri
- ISO 22301:2018 İş Sürekliliği Yönetim Sistemleri
- IIRC Integrated Reporting
- GRI Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlamaları

PKF Global

pkfistanbul.com